

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

Konsolideeritud
majandusaasta aruanne 2024

MTÜ EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA
KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE 2024

MITTETULUNDUSÜHINGUTE JA
SIHTASUTUSTE REGISTRIKOD
AADRESS

80004733
TOOM-KOOLI 17
TALLINN 10130

TELEFON
ELEKTRONPOSTI AADRESS
KODULEHEKÜLJE AADRESS
MAJANDUSAASTA ALGUS
MAJANDUSAASTA LÕPP

6 040 060
koda@koda.ee
www.koda.ee
01.01.2024
31.12.2024

JUHATUSE ESIMEES

TOOMAS LUMAN

JUHATUSE ASEESIMEHED

VÄINO KALDOJA
OLIVER VÄÄRTNÕU

JUHATUSE LIIKMED
VELJO IPITS
ALO TAMM
ANDRES HEINVER
RUTH OLTJER
EVE TOOTS
MARGUS RINK

NEINAR SELI
FELIKS MÄGUS
RAIVO VASNU
RISTO MÄEOTS
GUNNAR KRAFT

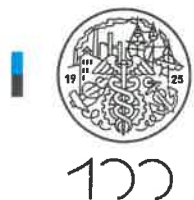
PEADIREKTOR
AUDIITOR

MAIT PALTS
KPMG Baltics OÜ

Sisukord

Tegevusaruanne.....	4
Raamatupidamise aastaaruanne.....	40
Konsolideeritud bilanss.....	40
Konsolideeritud tulemiaruanne	41
Konsolideeritud rahavoogude aruanne.....	42
Konsolideeritud netovara muutuste aruanne.....	43
Raamatupidamise aastaaruande lisad	43
Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamiselused	43
Lisa 2. Raha ja pangakontod.....	48
Lisa 3. Lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud	48
Lisa 4. Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	49
Lisa 5. Tütarettevõtja aktsiad	50
Lisa 6. Materiaalse põhivara liikumine.....	51
Lisa 7. Immateriaalne põhivara.....	51
Lisa 8. Kasutusrent.....	52
Lisa 9. Lühiajalised kohustised	52
Lisa 10. Maksukohustised	53
Lisa 11. Netovara	53
Lisa 12. Tingimuslikud kohustised	54
Lisa 13. Müügitulu tegevusalade ja geograafiliste piirkondade lõikes	54
Lisa 14. Liikme- ja sisseastumismaksud	55
Lisa 15. Muud tegevustulud.....	55
Lisa 16. Mitmesugused tegevuskulud	55
Lisa 17. Tööjõukulud.....	56
Lisa 18. Emaettevõtte konsolideerimata aruanded	56
Lisa 19. Tehingud seotud osapooltega	60
Juhatuse allkirjad 2024. aasta majandusaasta aruandele.....	62
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	63

Tegevusaruanne

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi ka kaubanduskoda ja koda) on vabatahtliku liikmeskonnaga ettevõtjate esindusorganisatsioon, mille missiooniks on ettevõtluse edendamine Eestis ettevõtjasõbraliku majanduskeskkonna arendamise ning praktiliste teenuste osutamise kaudu.

Kaubanduskoda on mõjukaim, vanim ja suurim ettevõtjate esindusorganisatsioon Eestis, millel on hea rahvusvaheline maine.

Kaubanduskoda on võrdne partner valitsusele Eesti majanduspoliitilise keskkonna kujundamisel.

Kaubanduskoja juhatus koosneb 14 liikmest. 2023. aasta üldkoosolekul 15. juuni 2023. a. valiti kaubanduskojale 15-liikmeline juhatus järgnevas 4 aastaks. 2024. aastal astus omal soovil koja juhatuselt tagasi Janek Pohla. 2024. aastal pidas kaubanduskoja juhatus kokku 8 koosolekut.

2024. aastal oli kaubanduskoja keskmine töötajate arv 31 (2023: 34) ning tütarettevõttes Eesti Konjunkturiinstituut AS (EKI) 15 (2023: 15) töötajat.

2024. aasta palkade ja tasude kogusumma oli 1 729 960 (2023: 1 577 767) eurot.

Finantssuhtarvud	2024	2023
Müügitulu (€)	1 093 942	1 012 358
Käibe kasv (%)	8,06%	2,34%
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja	3,42	2,91

Suhtarvude arvutamisel kasutatud valemid:

Käibe kasv (%) = (müügitulu 2024 - müügitulu 2023) / müügitulu 2023 * 100

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustused

KAUBANDUSKOJA LIIKMESKOND

2024. aasta 31. detsembri seisuga oli Kaubanduskojal 3547 liiget. 2024 aastal astus liikmeks 276 uut ning välja arvati 261 liiget.

Liikmesettevõtete jagunemine tegevusalade kaupa

Tööstus – 24,3%
Kaubandus – 26%
sh – hulgikaubandus – 76%
- jaekaubandus – 15%
- mootorsõidukid ja -kütus – 9%
Ehitus – 7,8%
Transport, info ja side – 8,4%
IT – 4,1%
Kinnisvara – 2,1%
Pangandus, kindlustus – 1,9%
Põllumajandus ja kalapüük – 1,8%
Hotellid, restoranid, turism – 1,7%
Muu – 21,9%

Liikmesettevõtete jagunemine piirkonniti

Tallinn – 54%
Harju-, Rapla- ja Järvamaa – 18%
Jõgeva-, Põlva-, Tartu-, Võru- ja Valgamaa – 14%
Pärnu- ja Viljandimaa – 6%
Ida- ja Lääne-Virumaa – 5%
Lääne-, Saare- ja Hiiumaa – 3%

Liikmesettevõtete jagunemine nende suuruse (töötajate arvu) järgi

1-9 töötajat – 51%
10-49 töötajat – 32%
50-249 töötajat – 13%
250 ja enam töötajat – 3%
Toetajaliikmed – 1%

Koja aktiivne roll liikmete huvide esindamisel

Põhikirja kohaselt on koja üheks olulisemaks eesmärgiks esindada oma liikmete huve Eesti majanduspoliitika kujundamisel ning osaleda ettepanekute esitamises seadusandluse täiustamiseks.

2024. aastal töötasid koja juristid läbi rohkem kui 5000 lehekülge õigusloomega seotud materjale ning esitasid ministeeriumitele, riigikogule ning teistele riigiasutustele 202 kirjalikku arvamust eelnõude, väljatöötamiskavatsuste, tegevuskavade, strateegiate ja muude dokumentide kohta. Koda tegi ka hulgaliselt ettepanekuid olemasolevate õigusaktide muutmiseks ja täiendamiseks.

Saavutasime 2024. aastal mitmeid olulisi tövõite, mille positiivne mõju ettevõtetele on rohkem kui 50 miljonit eurot aastas. Näiteks loobus riik koja ja teiste ettevõtlusorganisatsioonide palvel pakendimaksu ja magustatud joogi maksu kehtestamisest; koja ettepanekul suurenes välislähetuse päevaraha maksuvaba piirmäär, isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise hüvitise maksuvaba piirmäär ning laienes maksuvaba piirmäär alla minevate tervise edendamise kulude loetelu. Koja ettepanekul tõusid ka auditi ja ülevaatuse piirmäärad 25%.

Koja esindajad osalesid ka erinevate töögruppide koosseisus. Tegime ka ülevaateid ettevõtete jaoks kõige olulisematest õigusaktide muudatustest.

Lühiülevaade 2024. aasta olulisematest tegevustest teemade lõikes

Majanduse konkurentsivõime

- Saatsime peaministrile 11 ettepanekut majanduse konkurentsivõime tõstmiseks
- Esitasime ettepanekuid majanduspoliitika plaani ja selle tegevuskava kohta
- Palusime energiamajanduse arengukava fookusesse panna konkurentsivõimelise elektri lõpphinna
- Tegime ettepaneku luua soodsamad toetusmeetmed suurinvesteeringute Eestisse meelitamiseks
- Rõhutasime, et riik peab ettevõtetele tagama maksurahu

Maksud ja tasud

- Olime vastu ettevõtete kasumi täiendavale maksustamisele
- Saatsime 11 ettepanekut julgeolekumaksu seaduse muutmiseks
- Koja ettepanek: elektri suurtarbijatele tuleb teha soodustusi taastuvenergiasu maksmise osas
- Olime automaksu kehtestamise osas kriitilised
- Tõvõit: suurenes välislähetuse päevaraha maksuvaba piirmäär
- Koja ettepanekul tõusis isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise hüvitise maksuvaba piirmäär
- Koja tõvõit: laienes maksuvaba piirmäär alla minevate tervise edendamise kulude loetelu
- Kliimaministeerium loobus pakendimaksu kehtestamisest
- Ettevõtlusorganisatsioonide tõvõit: magustatud joogi maksu ei tule

- Juhtisime tähelepanu, et kohalikud omavalitsused vajavad senisest suuremat motiveerimist, et toetada ettevõtluse arengut
- Kohalikele omavalitsustele peaks laekuma senisest suurem osa maavarade kaevandamisõiguse tasust
- Olime vastu maamaksu summa hüppelisele tõstmisele
- Koja ettepanek: elektritarbijad tuleb 2025. aastal vabastada sagedusreservide tasust
- Riik ei peaks oma tuumikülesannete täitmise eest koguma ettevõtjatelt täiendavat tasu
- Isikustamata ümbrikupalga maksustamine sotsiaalmaksuga peab tuginema kindlatele tõenditele
- Alkoholiaktsiis ei suurene 2025. aasta 1. juulist
- Toidu- ja veterinaarjärelevalve tasude tõstmine ei ole jätkuvalt läbipaistev
- Toetasime ettevõtluskontoga seotud muudatusi

Tööjõud

- Iganädalase puhkeaja regulatsioon vajab muutmist
- Tekkimas on võimalus sõlmida paindliku tööaja kokkulepe
- Tegime ettepaneku muuta tähtajaliste töölepingute regulatsiooni paindlikumaks
- Pakkusime välja lahendusi liiga väikese sisserände piirarvuga seonduvale probleemile
- Rõhutasime, et põhipuhkused peavad olema võrdselt 28 päeva nii era- kui ka avalikus sektoris
- Sisserände piirarvu jaotamine valdkondade lõikes ei lahenda tegelikku probleemi
- Koda oli vastu kolmele välistööjõuga seotud piirangu kehtestamisele
- Pikalt haiguslehel olev töötaja sai õiguse teha jõukohast tööd
- Sotsiaalministeerium loobus koja palvel ühest tööõiguse muudatusest
- Töötuskindlustussüsteemi muutmisega seonduv ei tohi suurendada kulusid ning peab motiveerima inimesi töötama
- Koja hinnangul ei vaja praktikalepingud Euroopa Liidu poolset reguleerimist

Bürokraatia ja regulatiivsed kohustused

- Töövõit: auditi ja ülevaatuse piirmäärad suurenesid 25%
- Koja ettepanek: erinevate planeeringute ja lubade menetlust tuleb lihtsustada ja kiirenda
- Tegime ettepaneku vähendada tööandjate koormust seoses võlgnikust töötaja töötasu arestimise aktiga
- Leidsime, et riik ei pea reguleerima ettevõtetevaheliste arvete edastamise viisi
- Töövõit: vilepuhujate kaitse seadusesse jõudsid mitmed koja ettepanekud
- Koda toetab paberil ostukviitungite väljastamise kohustuse kaotamist
- Bürokratia vähendamiseks tuleb vähendada õigusloome mahtu

Keskkond

- Kliimakindla majanduse seaduse eelnõu ei paku ettevõtetele investeerimiskindlust
- 2040. aasta kliimaeesmärk peab olema realistlik
- Koda esitas mitmeid ettepanekuid jäätmereformi eelnõu muutmiseks
- Töövõit: müügipakendile ei kehtestata sihtmäära
- Looduskaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu vajab oluliselt täiendamist

Muud teemad

- Pöördusime töötervishoiuarstide kättesaadavuse probleemi lahendamiseks taas sotsiaalministeeriumi poole
- Koja ettepanek: poliitika kujundamisega ning haldamise ja administreerimisega seotud avaliku sektori töötajate arvu tuleb vähendada 20%
- Seaduste menetlemine kiirkorras tuleb lõpetada
- Haridusreform liigub õiges suunas
- Varjendite ja varjumiskohtade rajamise nõuded pole piisavalt selged
- Konkurentsiseaduse muutmise eelnõu ei ole küps seadusena vastuvõtmiseks
- Töövõit: tarbijavaidluste komisjoni otsused ei muutu kohustuslikuks
- Koda toetas 1-2-sendiste ümardamisreegleid
- Reklaamiseadus vajab muutmist
- Koja töövõit: krediidiinkassode ja -ostjate seaduses on kapitalinõue plaanitust poole väiksem
- Leidsime, et sõiduki peatamine kõnniteel veose laadimiseks peaks olema lubatud ka edaspidi
- Tegelike kasusaajate andmekogu peab ka tulevikus jääma koheselt ligipääsetavaks
- Alkoholitarnituse vähendamise kava ei tohi piirduda pelgalt bürokraatia suurendamisega
- Tuvastasime probleeme soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste seaduse eelnõus
- Toetasime investeerimiskonto reeglistiku paindlikumaks muutmist
- Erakopeerimise tasu süsteem vajab uuendamist
- Börsiettevõtete juhtorganite soolise tasakaalu eelnõud tuleb täiendada
- Uue teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni seaduse eelnõu kohaselt toimub era- ja avalik-õiguslike teadusasutuste rahastamine samadel alustel

Põhjalikum ülevaade 2024. aasta olulisematest tegevustest

MAJANDUSE KONKURENTSIVÕIME

Saatsime peaministrile 11 ettepanekut majanduse konkurentsivõime tõstmiseks

2024. aasta oktoobris saatsime peaminister Kristen Michalile 11 olulist ettepanekut, mille elluviimine aitab tõsta Eesti ettevõtete konkurentsivõimet, vähendada ettevõtete koormust ja kulusid ning muuta avaliku sektori tööd efektiivsemaks ja vähendada avaliku sektori kulusid. Ettepanekud puudutasid näiteks maksurahu tagamist, tööõiguse paindlikumaks muutmist, töötaja tervisekontrollide läbiviimist, bürokraatia vähendamist, kohalike omavalitsuste ettevõtlusmotivatsiooni suurendamist ning poliitikakujundamisega seotud töötajate arvu vähendamist avalikus sektoris.

Esitasime ettepanekuid majanduspoliitika plaani ja selle tegevuskava kohta

2024. aastal valmis majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi eestvedamisel majanduspoliitika plaan aastani 2035, mille visioon on kahekordistada Eesti majandus aastaks 2035. Selles dokumendis sisaldub kaheksa majanduspoliitika põhimõtet. Põhimõtted on seotud näiteks ekspordi edendamise, bürokraatia vähendamise, investeringute meelitamise ning lisandväärtuse suurendamisega. Koda peab sellise dokumendi koostamist positiivseks sammuks, kuid esitasime selle täiendamiseks mitmeid ettepanekuid alates maksupoliitikast ja õigusloomest ning lõpetades investeringute ja paindlike töösuhetega. Ministeerium võttis mitmeid koja ettepanekuid arvesse.

2024. aasta lõpus valmis majanduspoliitika plaani elluviimiseks konkreetsem tegevuskava 2025. aasta kohta. Koja hinnangul ei vasta tegevuskava väga hästi ettevõtete ootustele, sest puudub selge fookus. Tegevuskavas sisaldub 45 tegevust, kusjuures mitmetel tegevustel on ilmselt väga väike mõju ettevõtete konkurentsivõimele või on mõju hoopis negatiivne. Koda soovitas fookusesse võtta 5-10 ettevõtete jaoks kõige olulisemat teemat ning ülejäänud tegevused jätta kõrvale. Näiteks tuleks keskenduda tegevustele, mis aitavad tagada, et elektrienergia lõpphind on ettevõtete jaoks konkurentsivõimeline.

Palusime energiamajanduse arengukava fookusesse panna konkurentsivõimelise elektri lõpphinna

Kliimaministeeriumis valmis energiamajanduse arengukava aastani 2035 eelnõu, mis paneb paika eesmärgid ja tegevused kliimanetraalsele energiatootmisele üleminekuks elektri, maagaasi, vedelkütuste ja kaugkütte valdkonnas. Koja hinnangul ei sisalda energiamajanduse arengukava eelnõu piisavalt põhjalikult seda, mida plaanib riik teha, et Eestis oleks elektri lõpphind aastaks 2035 konkurentsivõimeline võrreldes teiste ELi riikide või meie lähiregiooniga. Energiamajanduse arengukava valmib 2025. aastal.

Tegime ettepaneku luua soodsamad toetusmeetmed suurinvesteeringute Eestisse meelitamiseks

Koda andis 2024. aastal riigile teada, et arvestades praegust julgeoleku ja majanduspoliitilist olukorda, siis tuleb olemasoleva suurinvesteeringu toetusmeetme tingimusi muuta investorite jaoks oluliselt heldemaks. Näiteks tuleb kordades tõsta praegust maksimaalset toetuse osakaalu, mis on hetkel 3 miljonit eurot. 2024. aasta detsembris tuli majandus- ja kommunikatsiooniministeerium välja suuremahuliste investeeringute toetusmeetme tingimustega. Meetme eesmärk on soodustada alates 100 miljoni euroste investeeringute

tegemist Eesti majandusse, toetada eksportivate ettevõtete konkurentsivõime, ekspordivõimekuse ja lisandväärtuse kasvu. Kokku on meetme maht 160 miljonit eurot.

Rõhutasime, et riik peab ettevõtetele tagama maksurahu

Koda rõhutas 2024. aastal korduvalt erinevatele ministriumidele saadetud pöördumistes, et kuna 2023. ja 2024. aastal on riik teinud otsuseid, mille tulemusena on tõstetud olemasolevaid maksumäärasid või kehtestatud uusi makse, siis on ettevõtete jaoks äärmiselt oluline maksurahu tagamine järgnevateks aastateks. See tähendab, et enne julgeolekumaksu seaduse kehtetuks muutmist ei tohi kehtestada uusi makse ega tõsta olemasolevaid makse. See on hädavajalik ettevõtete kindlustunde, sealhulgas investeerimiskindluse tagamiseks.

MAKSUD JA TASUD

Olime vastu ettevõtete kasumi täiendavale maksustamisele

Saatsime valitsusele ettepaneku, et ettevõtete kasumi täiendava maksustamise asemel võiks kehtestada tähtajalise riigikaitse tasu, mida tuleb maksta enne majandusaasta aruande esitamist ja mille suurus oleks 0,1% juriidilise isiku bilansimahust. Rõhutasime, et tähtajalise ettevõtete tulumaksu (2% ettevõtete kasumilt) kehtestamine kahjustab äärmiselt tugevalt Eesti ettevõtluskeskkonna atraktiivsust ja investorite kindlustunnet. Valitsus ei võtnud meie ettepanekut arvesse ning tuli välja julgeolekumaksu seaduse eelnõuga, mille ühe komponendina tuleb aastatel 2026-2028 ettevõtjatel maksta 2% ettevõtte kasumilt.

Saatsime 11 ettepanekut julgeolekumaksu seaduse muutmiseks

Saatsime Riigikogu rahanduskomisjonile mitmeid ettepanekuid, kuidas muuta plaanitav julgeolekumaks lihtsamaks, läbipaistvamaks ja arusaadavamaks ning vähendada ettevõtete motivatsiooni varjata oma kasumit. Näiteks rõhutasime, et julgeolekumaks peab jääma tähtajaliseks, maksust laekuva raha abil tuleb katta täiendavaid kaitsevaldkonna kulusid, vältida tuleb topeltmaksustamist, tasutud kasumimaksu peab saama tasaarveldada dividendide tulumaksuga, tasutud kasumimaks tuleb avalikustada, enamakstud kasumimaksu pealt peaks riik maksma ettevõtetele intressi. Riigikogu võttis koja arvamust kuulda üksnes topeltmaksustamise vältimise punkti osas, lisades eelnõusse täpsustuse, et konsolideeritud majandusaasta aruande korral tuleb aluseks võtta emaettevõtja konsolideerimata kasumiaruande kasum.

Koja ettepanek: elektri suurtarbijatele tuleb teha soodustusi taastuvenergiatasu maksmise osas

Eestis tegutsevate elektri suurtarbijate kui ka tulevaste investeeringute Eestisse meelitamise jaoks on väga oluline, et Eestis oleks stabiilne ja võrreldes lähiregiooniga samas suurusjärgus elektri lõpphind. Selleks pakkusime ühe kiire lahendusena välja, et ettevõtetest elektritarbijad või vähemalt suurtarbijad tuleb vabastada taastuvenergiatasu maksmise kohustusest või siis tuleb kehtestada taastuvenergiatasule teatud hinnalagi. Taastuenergia tootjatele tuleb saamata jääv tulu hüvitada riigieelarvest.

Olime automaksu kehtestamise osas kriitilised

Koda oli vastu iga-aastase mootorsõidukimaksu ja ühekordse registreerimistasu kehtestamisele 2025. aastast. Rõhutasime, et majanduslanguse ajal ei ole mõistlik kehtestada

uusi makse, sest see ei aita tõsta ettevõtete konkurentsivõimet, vaid töötab sellele eesmärgile vastu.

Kuna oli tõenäoline, et uus maks ikkagi tuleb, siis esitasime mitmeid ettepanekuid plaanitud seaduseelnõu muutmiseks. Näiteks tegime ettepaneku panna uue maksu ja tasu maksmise kohustus üksnes nendele sõidukitele, mis on aktiivses kasutuses ehk millel on kehtiv liikluskindlustus. Lisaks palusime seadusesse lisada põhimõte, et mootorsõiduki maksusummat tuleb vähendada või osaliselt tagastada, kui sõiduk ei ole kogu aasta vältel kantud Eesti liiklusregistrisse. Tegime ka ettepaneku, et riik võib uuest maksust laekuvat raha kasutada üksnes maanteetaristu hoiuks ja arendamiseks ning vähem saastavamate liikumisvõimaluste edendamiseks. Eelnevalt nimetatud ettepanekuid ei võetud arvesse. Samas jõudis seadusesse koja ettepanek, et sõiduki vanus vähendab ka juriidilistele isikutele kuuluvate sõidukite pealt tasutavat iga-aastast maksu ja ühekordset registreerimistasu. Eelnõu esialgse versiooni kohaselt oleks see põhimõte kehtinud üksnes eraisikutele kuuluvate sõidukite osas.

Töövõit: suurenes välislähetuse päevaraha maksuvaba piirmäär

Tegime 2024. aasta jaanuaris rahandusministeeriumile taaskord ettepaneku tõsta välislähetuse päevaraha maksuvaba piirmäära, mis püsis muutumatuna 2016. aastast ning ei vastanud enam ettevõtete ega töötajate vajadustele. Rahandusministeerium arvestas koja ettepanekuga. 2025. aasta 1. jaanuarist tõusis välislähetuse päevaraha maksuvaba piirmäär varasemalt 50 eurolt 75 euroni välislähetuse esimese 15 päeva kohta ning 32 eurolt 40 euroni iga järgneva päeva kohta.

Koja ettepanekul tõusis isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise hüvitise maksuvaba piirmäär

Koda saatis 2024. aasta jaanuaris rahandusministeeriumile ettepaneku tõsta isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise hüvitise maksuvaba piirmäära, mida pole muudetud peaaegu 10 aastat. Rahandusministeerium nõustus koja ettepanekuga. Alates 2025. aasta 1. jaanuarist on ühele inimesele makstava hüvitise maksuvaba piirmäär varasema 0,3 euro asemel 0,5 eurot kilomeetri kohta, kuid mitte rohkem kui 550 (varasemalt 335) eurot kuus. Muudatuse tulemusena väheneb ettevõtete maksukoormus kuni 1,5 miljonit eurot aastas.

Koja töövõit: laienes maksuvaba piirmäära alla minevate tervise edendamise kulude loetelu

2025. aasta 1. jaanuarist lisandusid koja ettepanekul maksuvaba piirmäära (400 eurot aastas) alla minevate tervise edendamise kulude loetellu massaažiga otseselt seotud kulutused. Lisaks on piirmäära ulatuses maksuvabad kulutused hambaravile ja toitumisenõustamise teenusele, mida osutab kutsega toitumisenõustaja. Muudatuse tulemusena väheneb ettevõtete maksukoormus kuni 0,5 miljonit eurot aastas.

Koda tegi ettepaneku lisada piirmäära alla minevate kulutuste loetellu kõik tervishoiuteenuse osutamisega otseselt seotud kulutused, kuid Riigikogu otsustas selle muudatuse jätta seadusesse lisamata.

Koda tegi 2024. aastal nii rahandusministeeriumile kui ka Riigikogule ettepaneku suurendada tervise edendamise kulude maksuvaba piirmäära praeguselt 400 eurolt 1000 euroni, kuid seda ettepanekut ei võetud arvesse.

Kliimaministeerium loobus pakendimaksu kehtestamisest

Kliimaministeerium tuli 2024. aasta märtsis välja jäätmereformiga, milles sisaldus ka idee kehtestada pakendimaks. Koda oli koos teiste ettevõtlusorganisatsioonidega pakendimaksu kehtestamisele tugevalt vastu, sest teistes liikmesriikides puudub selline maks ning keskkonnavalaseid eesmärke täidavad juba teised varasemalt kokku lepitud meetmed. Näiteks hakkasid 2025. aastast kehtima kõrgemad sihtmäärad pakendijäätmete ringlussevõtu osas. 2024. aasta oktoobris andis ministeerium teada, et nad ei lähe edasi pakendimaksu kehtestamise ideega, millega loodeti riigi tulusid suurendada ca 20 miljonit eurot aastas.

Ettevõtlusorganisatsioonide töövõit: magustatud joogi maksu ei tule

Koda pöördus 2024. aasta kevadel koos mitme erialaliitidega (Eesti Toiduainetööstuse Liit, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Karastusjookide Tootjate Liit) erinevate ministeeriumite poole ettepanekuga loobuda magustatud joogi maksu kehtestamisest. Kuigi maksu kehtestamise üks eesmärk on parandada rahvatervist, siis puuduvad veenvad tõendid, et see aitaks soovitud eesmärki saavutada. Riigikogu võttis meid kuulda ning loobus 2024. aasta sügisel magustatud joogi maksu kehtestamisest. Riik lootis uue maksuga koguda ca 25 miljonit eurot aastas.

Juhtisime tähelepanu, et kohalikud omavalitsused vajavad senisest suuremat motiveerimist, et toetada ettevõtluse arengut

Koda esitas regionaal- ja põllumajandusministeeriumile ettepanekud, mis aitaksid kohalikel omavalitsustel saada senisest suuremat tulu piirkondlikust ettevõtlustegevusest ning elavdada ettevõtlust tervikuna. Koja hinnangul ei motiveeri praegune maksusüsteem omavalitsusi arendama ettevõtluskeskkonda, kuna peamine tuluallikas on füüsilise isiku tulumaks, mis laekub ainult elukohajärgsele omavalitsusele. Tegime ettepaneku muuta tänast süsteemi selliselt, et pool omavalitsustele laekuvast tulumaksust läheks elukohajärgsele omavalitsusele ja teine pool töökohajärgsele omavalitsusele.

Kohalikele omavalitsustele peab laekuma senisest suurem osa maavarade kaevandamisõiguse tasust

Koda on korduvalt teinud riigile ettepaneku eraldada keskkonnatasudest senisest suurem osa kohalikele omavalitsustele, et seeläbi suurendada omavalitsuste tulubaasi ning tõsta omavalitsuste motivatsiooni aidata kaasa sellisele majandustegevusele, mille käigus toimub maavarade kaevandamine. Kliimaministeerium lisas selle idee keskkonnatasude seaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusse. Kliimaministeeriumi nägemuse kohaselt on omavalitsuste tulubaasi suurenemine võimalik tänaste tasumäärade jaotumispõhimõtete muutmisel või siis mõnevõrra kõrgemate tasumäärade kehtestamisel, mis eeldab kaevandamisõiguse alam- ja ülemmäärade tõstmist. Koda on vastu ideele, et omavalitsuste tulubaasi suurendamiseks tuleb tõsta tasumäärasid. Toetame üksnes lähenemist, et tasumäärad jäävad samaks, kuid omavalitsustele eraldatakse senisest suurem osa laekunud kaevandamisõiguse tasust. Vastav eelnõu valmib 2025. aastal.

Olime vastu maamaksu summa hüppelisele tõstmisele

Regionaal- ja põllumajandusministeerium tuli märtsis välja maamaksuseaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis nägi muu hulgas ette maamaksu aastase kasvu piirangu tõstmise 10%-lt 50%-ni. Lisaks sisaldus eelnõus ettepanek suurendada äri- ja tootmismaa maksimaalset maamaksu määra 1%-lt 2%-le alates 2025. aastast. Koda oli nendele muudatustele vastu, kuid koja kriitikat ei võetud arvesse.

Koja ettepanek: elektritarbijad tuleb 2025. aastal vabastada sagedusreservide tasust Eesti, Läti ja Leedu ühendavad end 2025. aasta veebruaris lahti Venemaa elektrisüsteemist ja liituvad Mandri-Euroopa süsteemi ja sagedusalaga. Selle tulemusena peab Elering hakkama turult ostma sagedusreservi. Eleringi prognoosi kohaselt võib sagedusreservi kulu ulatuda aastas ca 60 miljoni euron. Üldine põhimõte on see, et nii elektritarbijad kui ka elektritootjad peavad hüvitama Eleringile sagedusreservide hankimisega seotud kulud. Tegime kliimaministeeriumile ettepaneku vabastada 2025. aastal nii tarbijad kui ka elektritootjad sagedusreservide tasust ning katta Eleringil sagedusreservide hankimisega seotud kulud ülekoormustasust. Sama lahendust hakkab kasutama ka Leedu. 2025. aasta jaanuaris kooskõlastas konkurentsiamet muudatused, mille alusel tarbijad ja tootjad vabastatakse sagedusreservide kulu kandmisest viieks kuuks (veebruar–juuni 2025) ning vastav kulu jääb sellel perioodil Eleringi kanda.

Riik ei peaks oma tuumikülesannete täitmise eest koguma ettevõtjatelt täiendavat tasu Olime koos Eesti Töandjate Keskliiduga vastu riigi plaanile kehtestada sideettevõtjatele täiendav regulaartasu eesmärgiga tagada lisarahastus Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile. Meile valmistab tõsist muret viimaste aastate trend, kus riik soovib oma tuumikülesannete täitmise, sh järelevalve teostamise jätta erasektorile või panna erasektorit riigi tuumikülesannete täitmise eest täiendavalt maksma. Riik ei läinud selle plaaniga 2024. aastal edasi.

Isikustamata ümbrikupalga maksustamine sotsiaalmaksuga peab tuginema kindlatele tõenditele

Rahandusministeerium avalikustas 2024. aasta lõpus tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega muudetakse isikustamata ümbrikupalga maksustamist nii, et edaspidi on maksuhalduril võimalik ümbrikupalga väljamakse tuvastamisel seda käsitada erisoodustusena, millelt tuleb tasuda nii tulu- kui sotsiaalmaksu. Täna saab maksu- ja tolliamet nõuda isikustamata ümbrikupalga puhul üksnes tulumaksu tasumist. Koda toetab eelnõu eesmärki takistada maksudest kõrvalehoidumist. Samas rõhutasime, et maksu- ja tolliamet ei tohi hakata maksumenetluse käigus liiga lihtsalt ja kergekäeliselt ettevõtete teatavaid tegevusi tõlgendama kui ümbrikupalga maksmist, mille tulemusel on võimalik nõuda nii tulu- kui ka sotsiaalmaksu maksmist.

Alkoholiaktsiis ei suurene 2025. aasta 1. juulist

Rahandusministeerium tuli 2024. aasta septembris välja ettepanekuga tõsta muu hulgas 2025. aasta 1. juulist bensiini, alkoholi ja tubakatoodete aktsiisimäära 5%. Koda tegi ministeeriumile ettepaneku jätta ära 2025. aasta 1. juuliks plaanitud aktsiisitõusud, sest muudatusega kaasnevad mõjud on põhjalikult analüüsitud. Soovitasime järgnevate aktsiisitõusude üle otsustamiseks täiendavalt hinnata plaanitavate aktsiisitõusude mõju piirikaubandusele, maksumaksjatele ja ettevõtjatele koosmõjus teiste maksumuudatustega. Riigikogu võttis osaliselt meie ettepanekut kuulda, jättes ära 2025. aasta 1. juuliks planeeritud alkoholiaktsiisi tõusu.

Toidu- ja veterinaarjärelevalve tasude tõstmine ei ole läbipaistev

Koda pöördus 2024. aasta jaanuaris koos Eesti Toiduainetööstuse Liidu, Eesti Kaupmeeste Liidu ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga õiguskantsleri poole, sest nägime mitmeid probleeme toidu- ja veterinaarjärelevalve toimingute tegemise eest võetava tunnitasu määra

regulatsioonis. Palusime õiguskantsleril kontrollida, kas regulatsioon on kooskõlas põhiseadusega. Õiguskantsler leidis, et see on põhiseadusega kooskõlas, kuid tasumäärad on kehtestatud ebaselgetel alustel, sest ministeerium ei ole tunnitasu määrade arvutuskäiku avalikustanud.

2024. aasta novembris tuli regionaal- ja põllumajandusministeerium välja 2025. aasta tasumäärade tõstmise eelnõuga. Kuigi eelnõus oli tasude tõstmise kohta rohkem selgitusi, siis puudusid sellest põhjendused, miks osad tasumäärad tõusevad oluliselt rohkem kui on olnud viimase aasta inflatsioon ja keskmise palga kasv.

Toetasime ettevõtluskontoga seotud muudatusi

Koda andis heakskiidu ettevõtluskontoga seotud muudatustele, millega muu hulgas kaotati ettevõtlustulu kõrgem maksumäär. Kui ettevõtluskontole laekuv tulu ületab aastas 25 000 eurot, kuid jääb alla 40 000 euro, siis kehtis sellele maksumäär 40%. Alates 2025. aasta 1. jaanuarist on ettevõtlustulu maksumäär 20% ettevõtluskontole laekunud summast.

TÖÖJÕUD

Iganädalase puhkeaja regulatsioon vajab muutmist

Koda tegi 2024. aasta mais majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumile taaskord ettepaneku muuta töölepingu seaduses sätestatud iganädalase puhkeaja regulatsiooni sõnastust selliselt, et graafikuga töötaja igapäevane järjestikune puhkeaeg koos iganädalase järjestikuse puhkeajaga peab olema vähemalt 36 tundi ja teistel töötajatel vähemalt 48 tundi. Ettepanek on tingitud 2023. aasta Euroopa Kohtu lahendist, mille kohaselt tuleb iganädalasele puhkeajale lisada ka igapäevane puhkeaeg. See tähendab, et uue tõlgenduse kohaselt tuleb graafikuga töötajale anda kord nädalas katkematut puhkeajaga varasema 36 tunni asemel 47 tundi.

Ministeerium võttis koja ettepanekut kuulda ning lisas töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõusse punkti, et iganädalane puhkeaeg sisaldab igapäevast puhkeajaga. Muudatuse jõustumisel taastub varasem pikaajaline praktika, mille kohaselt tuleb tööandjal tagada graafikuga töötajale igal nädalal kokku minimaalselt 36 tundi järjestikust puhkeajaga. Eelnõu läbis 2024. aastal kooskõlastusringi, kuid ei saanud veel valitsuse heakskiitu ega jõudnud Riigikokku.

Tekkimas on võimalus sõlmida paindliku töötaja kokkulepe

Koda on viimaste aastate jooksul korduvalt teinud ettepaneku muuta töölepingu seadust selliselt, et tööandja ja töötaja saaksid paindlikumalt kokku leppida tööajas. Kehtiva töölepingu seaduse kohaselt tuleb töökoormus kokku leppida konkreetse numbrina, näiteks tööaeg on 20 tundi nädalas, kuid lubatud ei ole vahemik, näiteks 20-30 tundi nädalas.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium tuli 2024. aasta mais välja töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõuga, millega lisandub töölepingu seadusesse paindliku töötaja kokkuleppe sõlmimist võimaldav regulatsioon. Muudatuse kohaselt võivad tööandja ja töötaja kokku leppida lisatundide tegemises ja neid lisatunde ei loeta ületundideks.

Eelnõu näeb ette mitmeid lisatingimusi, milliste töötajate osas ja mis tingimustel on lubatud sõlmida paindliku tööaja kokkulepet. Koda toetab plaanitavat muudatust, kuid tegi ministeeriumile mitmeid ettepanekuid, et sellist kokkulepet saaks sõlmida paindlikumatel tingimustel. Ministeerium arvestas suurema osa koja ettepanekutega. Näiteks uuendatud eelnõu kohaselt võib paindliku tööaja kokkuleppe sõlmida ka töötaja, kes omandab kutseharidust tasemeõppes või kes on alla seitsmeaastase lapse vanem. Eelnõu varasem versioon ei lubanud sellisel töötajal paindliku tööaja kokkulepet sõlmida. Lisaks on koja ettepanekul jäetud eelnõust välja nõue, et tööandja ja töötaja võivad lisatundides leppida kokku kuni kümne tunni ulatuses. Eelnõu uuendatud versiooni kohaselt võivad pooled lisatundides kokku leppida kuni täistööajani.

Eelnõu läbis 2024. aastal kooskõlastusringi, kuid ei saanud veel valitsuse heakskiitu ega jõudnud Riigikokku.

Tegime ettepaneku muuta tähtajaliste töölepingute regulatsiooni paindlikumaks

Koda tegi 2024. aastal korduvalt ettepaneku muuta töölepingu seadust selliselt, et tähtajalist töölepingut on lubatud sõlmida mõjuva põhjusega. Seadust tuleb muuta leebemaks ka tähtajalise töölepingu järjestikuse sõlmimise ja pikendamise piirangut, et tähtajaline tööleping ei muutuks nii kergesti tähtajatuks. See ettepanek ei jõudnud 2024. aastal seaduseelnõusse.

Pakkusime välja lahendusi liiga väikese sisserände piirarvuga seonduvale probleemile

Koda pakkus ka 2024. aastal välja mitmeid lahendusi sisserände piirarvu probleemile. Üheks lahenduseks on sisserände piirarvu suurendamine. Teiseks lahenduseks on teatud välismaalaste või teatud ametite välja arvamine sisserände kvoodi alt. Näiteks võiks kvoodi alt välja arvata nende välismaalaste elamisloa, kelle osas on OSKA raportite kohaselt alapakkumine ja kelle väljaõpetamine on ajamahukas ning eeldab eelteadmisi (nt insenerid, seadme- ja masinaoperaatorid). Pakkusime ka lahendust, et kui välismaalane tuleb Eestisse tööle nõu usaldusväärse tööandja juurde, siis sellisel juhul ei lähe tema elamisluba sisserände piirarvu alla. Selleks tuleb paika panna usaldusväärse tööandja kriteeriumid. Neljanda lahendusena võiks kvoodi alt vabastada välismaalased, kes tulevad tööle äriühingusse, kes tänu uuele investeeringule on loonud Eestisse vähemalt teatud arvu uusi töökohti. Riik lubas oma lahenduse välja pakkuda 2025. aastal.

Rõhutasime, et põhipuhkused peavad olema võrdselt 28 päeva nii era- kui ka avalikus sektoris

Koda oli vastu rahandusministeeriumi ideele muuta seadust selliselt, et edaspidi on lisaks ametnikele ka riigi ja kohaliku omavalitsuse ametiasutuse töötajate põhipuhkuse kestuseks praeguse 28 kalendripäeva asemel vähemalt 35 kalendripäeva. Rahandusministeerium arvestas meie kriitikaga ning loobus põhipuhkuse kestuse pikendamisest. Koda tegi ka ettepaneku vähendada ametnike põhipuhkuse kestust 35 kalendripäevalt 28 kalendripäevani, kuid seda ettepanekut ei võetud 2024. aastal arvesse.

Sisserände piirarvu jaotamine valdkondade lõikes ei lahenda tegelikku probleemi

Siseministeerium tuli välja ettepanekuga jaotada 2025. aasta sisserände piirarv erinevate valdkondade vahel. Koda oli taaskord vastu piirarvu jaotamisele, sest selle abil ei ole võimalik lahendada tegelikku probleemi, vaid sellega kaasneb täiendav kunstlik piirang. Ministeerium ei otsustanud 2024. aasta lõpuks, kas ja kuidas jaotada piirarvu.

BÜROKRAATIA JA REGULATIIVSED KOHUSTUSED

Töövõit: auditi ja ülevaatuse piirmäärad suurenesid 25%

Koda pöördus 2023. aasta kevadel rahandusministeeriumi poole ettepanekuga tõsta kohustusliku auditi ja ülevaatuse piirmäärasid, et vähendada ettevõtete töökoormust ja kulusid. Rahandusministeerium võttis koja ettepanekut kuulda ning tuli välja seaduseelnõuga, millega tõstetakse auditi ja ülevaatuse kohustuse piirmäärasid varade ja müügitulu osas 25%. Koda tegi ettepaneku tõsta piirmäärasid vähemalt 50%, kuid see ettepanek ei leidnud toetust. Uued piirmäärad kohalduvad tagasiulatuvalt 2024. aasta 1. jaanuarist alanud aruandeperioodidele ja nende kohta koostatud aruannetele. Muudatuse tulemusena vabaneb ligi 600 ettevõtet ülevaatuse kohustusest ning rohkem kui 500 ettevõttel asendub auditi kohustus ülevaatuse kohustusega. Piirmäärade tõstmisega vähenevad ettevõtete kulud ca 2 miljoni euro võrra aastas.

Koja ettepanek: erinevate planeeringute ja lubade menetlust tuleb lihtsustada ja kiirenda
Andsime korduvalt riigile teada, et kiiresti tuleb leida lahendusi, et erinevate planeeringute ja lubade menetlemise protsess muutuks ettevõtjate jaoks oluliselt kiiremaks. Riik lubas selle teemaga põhjalikumalt tegeleda 2025. aastal.

Tegime ettepaneku vähendada tööandjate koormust seoses võlgnikust töötaja töötasu arestimise aktiga

Kui kohtutäitur saadab tööandjale võlgnikust töötaja sissetuleku arestimise akti ehk töötasu arestimise akti, siis kaasneb sellega tööandjale mitmeid kohustusi ja kulusid, mis ei ole seotud tööandja põhitööga. Andsime sellest probleemist 2024. aastal korduvalt justiitsministeeriumile teada ja pakkusime välja erinevaid lahendusi. Probleem ei lahenenud 2024. aastal, kuid justiitsministeerium lubas seda probleemi analüüsida ning lisada täitemenetluse regulatsiooni muutmise väljatöötamiskavatsusse, mis valmib 2025. aastal.

Pöördusime töötervishoiuarstide kättesaadavuse probleemi lahendamiseks taas sotsiaalministeeriumi poole

Juhtisime taaskord sotsiaalministeeriumi tähelepanu töötervishoiuarstide kättesaadavuse probleemile ning tegime ettepaneku võimaldada perearstidel pakkuda töötervishoiuteenust, kui tegemist on väiksemate ohuteguritega töökeskkondadega nagu näiteks kontoritöö. Sotsiaalministeerium vastas meile, et töötajate tervisekontrollide jätkusuutlikkuse tagamine on üks olulisi tegevusi, millega tuleb edaspidi terviklikult tegeleda.

Leidsime, et riik ei peaks reguleerima ettevõtetevaheliste arvete edastamise viisi

Rahandusministeerium tuli välja raamatupidamise seaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis annab kõikidele äriregistris e-arve vastuvõtjatena registreeritud ostjatele õiguse nõuda kauba või teenuse ostmisel teiselt raamatupidamiskohustuslaselt Euroopa standardile vastavat e-arvet. Koda peab igati positiivseks e-arvete kasutuselevõtu edendamist, kuid ei toetanud seda muudatust. Leiame, et riik ei peaks ilma mõjuva põhjuseta sekkuma ettevõtete vahelistesse suhetesse. See muudatus ei aita meie hinnangul suurendada e-arvete kasutuselevõttu, tekitab ettevõtete hulgas segadust, muudatuse järele puudub vajadus ning see toob kaasa ülereguleerimise. Koja arvamusega ei arvestatud. E-arvetega seotud muudatus jõustub 2025. aasta 1. juulil.

Töövõit: vilepuhujate kaitse seadusesse jõudsid mitmed koja ettepanekud

2024. aasta 1. septembril jõustus tööalasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seadus ehk nn vilepuhujate kaitse seadus, mille eesmärk on kaitsta tööalasest rikkumisest teavitajat. Seadusesse jõudsid ka mitmed koja ettepanekud. Näiteks jõudis koja ettepanekul seadusesse punkt, mis lubab kontserni kuuluvatel ettevõtetel jagada või ühiselt hallata ettevõttesisest teavituskanalit.

Koda toetab paberil ostukviitungite väljastamise kohustuse kaotamist

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostas tarbijakaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega soovib kauplejalt kaotada kohustuse väljastada tarbijale vaikimisi ostukviitungeid ja anda kauplejale võimalus lõpetada tarbijale posti teel igakuise dubleeriva paberarve saatmise. Koda toetab plaanitavaid muudatusi.

Bürokraatia vähendamiseks tuleb vähendada õigusloome mahtu

Justiits- ja digiminister tuli välja üleskutsega esitada ettepanekuid bürokraatia vähendamiseks õigusloome protsessis. Koja hinnangul aitab nii ametnike kui ka huvigruppide koormust kõige efektiivsemalt vähendada õigusloome mahu vähendamine. See aitab hoiduda ülereguleerimisest ning paljudel juhtudel vähendada ka hilisemat uute normide täitmise ja järelevalvega kaasnevat koormust ja kulu nii avalikule sektorile kui ka erasektorile.

KESKKOND

Kliimakindla majanduse seaduse eelnõu ei paku ettevõtetele investeerimiskindlust

Kliimaministeeriumis valmis 2024. aastal kliimakindla majanduse seaduse eelnõu, millega soovitakse seada kasvuhoonegaaside heitkoguste eesmärgid. Koja hinnangul sisaldab eelnõu mitmeid probleemkohti: eelnõu ei pööra piisavat tähelepanu ettevõtete konkurentsivõime säilimisele, ettevõtetele ei ole tagatud investeerimiskindlust ning eelnõu raames teostatud mõjuanalüüs on suurte puudustega. Koda ei kiitnud heaks nii olulise ja kõiki mõjutava eelnõu kiireloomulist menetlemist, kui eelnõu raames ei ole koostatud kõikehõlmavat mõjuanalüüsi ning ei ole teada, milline on loodava seaduse tegelik mõju ettevõtetele ja kogu ühiskonnale. Palusime eelnõu menetluse peatada kuni täiendavate mõjuanalüüside valmimiseni. Kliimakindla majanduse seaduse eelnõu menetlus jätkub 2025. aastal.

2040. aasta kliimaeesmärk peab olema realistlik

Euroopa komisjon tuli 2024. aastal välja soovitusel vähendada Euroopa Liidus aastaks 2040 kasvuhoonegaaside heidet 90% võrreldes 1990. aastaga. Selline vahe-eesmärk peab tagama, et aastaks 2050 jõuame kliimanetraalsuseni.

Esitasime kliimaministeeriumile mitmeid põhimõtteid, millest tuleb kliimaeesmärgi püstitamisel lähtuda. Näiteks tuleb eesmärgi seadmisel arvesse võtta seda, milliste meetmete abil on võimalik vahe-eesmärki saavutada, milline on nende meetmete mõju ühiskonnale, sealhulgas ettevõtetele ja inimestele ning kes ja millises ulatuses kannab või on võimeline kandma eesmärgi täitmisega seonduvaid kulusid. Seega tuleb eesmärgi seadmisel arvesse võtta näiteks tehnoloogia arengut, aga ka ülemaailmset konkurentsiolekorda. Lisaks tuleb enne eesmärkide saavutamist läbi viia põhjalik sotsiaalmajanduslik mõjuanalüüs.

Koda esitas mitmeid ettepanekuid jäätmereformi eelnõu muutmiseks

Kliimaministeerium tuli 2024. aasta novembris välja jäätmereformi eelnõuga, mis näeb ette olulisi muudatusi seoses pakendijäätmete kokku kogumisega. Koda esitas ministeeriumile mitmeid ettepanekuid, mis aitavad ära hoida ebamõistlike kulude teket ettevõtetele, kes lasevad turule pakendatud kaupa. Eelnõu menetlus jätkub 2025. aastal.

Töövõit: müügiapakendile ei kehtestata sihtmäära

Kui esialgu soovis kliimaministeerium jäätmereformi raames kehtestada ka müügiapakenditele eraldi kogumise või ringlussevõtu sihtmäära, siis koja ja teiste ettevõtlusorganisatsioonide ettepanekul loobus ministeerium sellest ideest. Kuna puudub võimalus kogutavast pakendijäätmete voost piisavalt täpselt eristada, millised pakendid on müügiapakendid, siis ei ole võimalik usaldusväärselt kindlaks teha, kui suur osa müügiapakenditest on kokku kogutud või ringlusse võetud.

Looduskaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu vajab oluliselt täiendamist

Kliimaministeerium plaanib muuta looduskaitseseadust, et ajakohastada looduse kaitseks kehtestatud reegleid. Muu hulgas on plaanis Eesti maismaast võtta kaitse alla 30%, keelata kaitse- ja hoiualadel lage- ja veerraie ning keelata kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta maaparandussüsteemide rekonstrueerimine ja setete eemaldamine. Koda tegi ministeeriumile mitmeid ettepanekuid, mille hulgas on ettepanek kogu raieid puudutav regulatsioon eelnõus esitatud kujul seadusest välja jätta ning ettepanek lisada seadusesse regulatsioon, kuidas kaitstaval loodusobjektis asuva kinnistu omanikule õiglaselt hüvitada looduskaitseliste piirangute seadmine. Enne jõule tuli uus eelnõu versioon, milles on osade koja ettepanekutega arvestatud. Muu hulgas on oluliselt vähendatud looduskaitseseaduse rikkumise eest ette nähtud trahvimäärasid.

MUUD TEEMAD

Koja ettepanek: poliitika kujundamisega ning haldamise ja administreerimisega seotud avaliku sektori töötajate arvu tuleb vähendada 20%

Tegime ettepaneku vähendada 2025. aastal 10% ning 2026. aastal samuti 10% töötajate arvu nendes avaliku sektori organisatsioonides, mis tegelevad poliitika kujundamise, administreerimisega, haldamisega, toetuste jagamisega ja järelevalvaga. Eelkõige peame selliste organisatsioonide all silmas keskvalitsuse alla kuuluvaid organisatsioone, näiteks ministeeriumid, erinevad ametid ja inspeksioonid, toetuste jagamisega tegelevad organisatsioonid ning sotsiaalkindlustusfondid. Töötajate arvu vähendamine aitab vähendada avaliku sektori kulusid kümnete miljonite eurode ulatuses aastas. Lisaks motiveerib see avaliku sektori organisatsioone tegelema üksnes kõige olulisemate ülesannete täitmisega ning loobuma madalama prioriteetsusega teemadega tegelemisest. See toob omakorda kaasa tööprotsesside optimeerimise, parema juhtimise ning bürokraatia vähenemise. Erandina ei peaks töötajate arvu vähendama sise- ja välisturvalisuse tagamisega seotud organisatsioonides ning meditsiini- ja haridussektoris.

Seaduste menetlemine kiirkorras tuleb peatada

Koda ja veel 39 ettevõtlusorganisatsiooni saatsid 2024. aasta oktoobris peaministrile ühispöördumise, milles mõistsid hukka riigi jätkuva kombe eirata hea õigusloome põhimõtteid. Näiteks jäetakse eelnõudele tagasiside andmiseks üksikud päevad või ei kaasata olulise

mõjuga eelnõude juures üldse ettevõtete esindajaid. Samale probleemile viitasime korduvalt kogu aasta vältel.

Haridusreform liigub õiges suunas

Haridus- ja teadusministeerium tuli 2024. aasta veebruaris välja seaduseelnõuga, mis tõstab muu hulgas õppimiskohustuse ea 18. eluaastani, piirab täiskasvanute tasuta kutseõpet ning kaotab põhikooli valikeksami ja gümnaasiumi koolieksami. Koda toetas õppimiskohustuse ea tõstmist ja tasuta kutseõppe piiramist, kuid oli vastu ettepanekule kaotada põhikooli valikeksam ja gümnaasiumi koolieksam kooli lõpetamise tingimusena. Leiame, et eksamite kaotamine ei aita õpilastel paremini omandada õppekava ega tõsta hariduse kvaliteeti. Ministeerium võttis meie kriitikat arvesse ning loobus sellest muudatusest. Olime kriitilised ka idee muuta kutsekeskhariduse õppekavad 4-aastaseks, sest selleks puudub praktiline vajadus, muudatus vähendab süsteemi paindlikkust, toob kaasa ebamõistlikult suured kulud ning muudatuse tegemiseks ei ole piisavalt õpetajaid. Riigikogu võttis seaduseelnõu 2024. aasta detsembris vastu, uuendusi hakatakse rakendada 2025. aasta 1. septembrist.

Varjendite ja varjumiskohtade rajamise nõuded pole piisavalt selged

Siseministeerium koostas hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega soovitakse kehtestada nõuded varjumiskohtadele ja varjumise korraldusele. Koda andis ministeeriumile teada, et eelnõus on veel mitmeid täpsustamist vajavaid punkte, mõjuanalüüsi tuleb täiendada ning tegeliku mõju hindamiseks on vaja teada varjendite ja varjumiskohtade konkreetsemaid nõudeid. Eelnõu menetlus jätkub 2025. aastal.

Konkurentsiseaduse muutmise eelnõu ei ole küps seadusena vastuvõtmiseks

Andsime koos 11 ettevõtlusorganisatsiooniga Riigikogu majanduskomisjonile ja justiitsministeeriumile saadetud pöördumises teada, et oleme jätkuvalt kriitilised Riigikogu menetluses oleva konkurentsiseaduse muutmise seaduse eelnõu osas, millega luuakse konkurentsialaste rikkumiste menetlemiseks uus menetlusliik ehk konkurentsijärelevamenetlus ning halduskohtule antakse õigus määrata ettevõtetele rahatrahve. Eelnõu ei ole sobiv Riigikogus vastu võtmiseks, sest valitud menetlusliik on ekslik, lahendamata on jäänud oluline ring küsimusi, esineb oht põhiõiguse kaitse tagamata jäämiseks ning eelnõu õigustehniline kvaliteet on küsitav. Eelnõus on näinud probleeme ka Riigikohus, õiguskantsler ja advokatuur. Koja hinnangul võiks uue menetlusliigi loomise asemel täiendada olemasolevat väärteomenetluse regulatsiooni. Eelnõu menetlus jätkub Riigikogus 2025. aastal.

Töövõit: tarbijavaidluste komisjoni otsused ei muutu kohustuslikuks

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumis valmis 2024. aasta veebruaris eelnõu, mis sisaldas mitmeid tarbijakaitse seaduse muudatusi seoses tarbijavaidluste lahendamisega. Näiteks oli eelnõu kohaselt tarbijavaidluste komisjoni otsuse täitmine kohustuslik ja otsuse sundtäitmiseks oleks võimalik pöörduda kohtutäituri poole. Andsime ministeeriumile teada, et oleme vastu komisjoni otsuste siduvaks muutmisele, sest see võib olla vastuolus põhiseadusega ning see ei lahenda täitmata jäänud otsuste probleemi, kuna otsused jätavad täitmata peamiselt kauplejad, kes on majanduslikes raskustes. Ministeerium loobus tarbijavaidluste komisjoni otsuste siduvaks muutmisest.

Koda toetas 1-2-sendiste ümardamisreegleid

Koda toetas muudatust, mille kohaselt peab kaupleja müügikohtades ostukorvi lõpphinda

ümardama lähima 5 sendini. Ümardamisreeglite kohaselt on kaupmehel füüsilistes müügikohtades kohustus ümardada sularahamakse korral ostukorvi (mitte eraldi iga toote) maksumus üles- või allapoole lähima viie sendini. Muudatus jõustus 2025. aasta 1. jaanuaril.

Reklaamiseadus vajab muutmist

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium koostas 2024. aasta jaanuaris reklaamiseaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse, mis sisaldas mitukümmend ideed reklaamiseaduse muutmiseks. Ideed puudutasid reklaami mõistet ja üldiseid põhimõtteid, aga ka alkoholi, finantsteenuste ja muude valdkondade reklaame. Saatsime ministeeriumile oma seisukohad 15 idee kohta. Tõime välja, et reklaamiseaduse muutmine on vajalik, et suurendada reklaamiseaduse mõistete, üldiste põhimõtete ja konkreetsete piirangute õigusselgust ja seeläbi lihtsustada ettevõtjate jaoks nõuete täitmist ning muuta järelevalveasutuste tööd tõhusamaks. Samuti on see vajalik seetõttu, et seadus võtaks arvesse reklaami levitamise viise uutes kanalites. Samas rõhutasime, et muudatuste tegemisel tuleb vältida ülereguleerimist. 2025. aastal selgub, kas ja millises ulatuses hakatakse reklaamiseadust muutama.

Koja töövõit: krediidiinkassode ja -ostjate seaduses on kapitalinõue plaanitud poole väikesem

2024. aasta 14. juulil jõustus krediidiinkassode ja -ostjate seadus, millega reguleeritakse krediidilepingustega tegelevate inkassoettevõtete ning nendega seotud isikute tegevust. Muuhulgas näeb uus seadus krediidiinkassodele ette tegevusloa taotlemise kohustuse Finantsinspeksioonilt ja kapitalinõude 25 000 eurot. Koda tegi seaduse välja töötamise käigus mitmeid ettepanekuid, millest osad jõudsid ka seadusesse. Näiteks nägi eelnõu algselt ette, et krediidiinkasso aktsia- või osakapital peab olema vähemalt 50 000 eurot, kuid koja ettepanekul vähendati seda summat 25 000 euronii.

Leidsime, et sõiduki peatamine kõnniteel veose laadimiseks peaks olema lubatud ka edaspidi

Riigikogu menetluses oli liiklusseaduse ning politsei- ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille ühe muudatuse kohaselt oleks alates 2025. aasta algusest kadunud võimalus peatada sõiduk kõnniteel veose laadimiseks. Koja hinnangul peab kõnniteel liikumine olema ohutu, kuid samas tuleb ka ettevõtetele tagada mõistlikud võimalused kauba laadimiseks. Riigikogu võttis osaliselt koja ettepanekut arvesse ning lükkas selle muudatuse jõustumise 6 kuud edasi, et nii ettevõtted kui ka omavalitsused oleksid muudatuseks paremini valmis. Kõnniteel peatumist lubav punkt kaob seadusest 2025. aasta 1. juulil.

Tegelike kasusaajate andmekogu peab ka tulevikus jääma koheselt ligipääsetavaks

Rahandusministeerium tuli välja ideega piirata tegeliku kasusaajate andmete avalikku kättesaadavust ja näha ette karistusmeetmed, kui ettevõtte jätab tegelike kasusaajate andmed esitamata. Koda palus ministeeriumil veelkord läbi mõelda, kuidas tagada kohustatud isikutele tulevikus kohene ligipääs tegelike kasusaajate andmetele ja täiendavalt hinnata plaanitavate sanktsioonide proportsionaalsust.

Alkoholitarvitamise vähendamise kava ei tohi piirduda pelgalt bürokraatia suurendamisega
Sotsiaalministeerium avalikustas 2024. aasta novembris alkoholitarvitamise vähendamise arengusuunad aastateks 2025-2035, millega soovitakse rakendada alkoholi tarvitamise vähendamiseks erinevaid meetmeid nagu alkoholiaktsiisi määrade sidumine inflatsiooniga ja

keelata või piirata alkoholi kaugmüüki. Koda toetab arengusuundade eesmärki, kuid tõi välja, et eesmärkide elluviimiseks plaanitavad tegevussuunad peavad olema sellised, mis ka päriselt eesmärki saavutada aitavad, mitte ei tekita lihtsalt bürokraatiat juurde.

Tuvastasime probleeme soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste seaduse eelnõus

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium koostas eelnõu, millega soovib luua soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste seaduse, mis kohustab tööandjaid soolist võrdsust ja võrdseid võimalusi aktiivselt, süstemaatiliselt ja eesmärgistatult edendama. Koja hinnangul on eelnõu probleemne, kuna eelnõus ei ole seaduse kaitseala laiendamist põhjendatud ning uute kaitstavate tunnuste sisu on ebaselge. Eelnõu menetlus jätkub 2025. aastal.

Toetasime investeerimiskonto reeglistiku paindlikumaks muutmist

Rahandusministeerium koostas tulumaksuseaduse ja kogumispensionide seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille eesmärk on muuta eraisikute investeerimiskonto reeglistik paindlikumaks ja väikeinvestorite vajadusi paremini arvestavaks. Toetasime plaanitavaid muudatusi ning palusime ministeeriumil eelnõu menetlust jätkata kiires tempos. Muudatused jõustusid 2024. aasta 13. detsembril. Näiteks on nüüd võimalik investeerimiskonto kaudu investeerida ühisrahastusse ja krüptovarasse ning kontot saab lisaks krediitiasutusele avada ka makseasutuses, e-raha asutuses ja investeerimisühingus.

Erakopeerimise tasu süsteem vajab uuendamist

Koja hinnangul vajab erakopeerimise tasu süsteem laiemat muutmist, sest täna kehtiv regulatsioon on aegunud. Vajadus muudatuste tegemiseks tuleneb sellest, et viimaste aastate jooksul on oluliselt muutunud inimeste tarbimisharjumused ning levinud on uued tehnoloogilised lahendused. Näiteks on märgatavalt suurenenud tasuliste voogedastusteenuste kasutamine, mille puhul ei tule õiguste omajatele maksta erakopeerimise tasu. Justiitsministeerium andis kojale teada, et erakopeerimise tasu osas tehakse 2025. aastal uuring ning seejärel otsustatakse, kas ja mis muudatusi tuleb teha regulatsioonis.

Börsiettevõtete juhtorganite soolise tasakaalu eelnõud tuleb täiendada

Rahandusministeerium tuli välja väärtpapierituru seaduse muutmise seaduse eelnõuga, millega on plaanis reguleerida, kui palju peab olema börsiettevõtete nõukogus ja juhatuse liikmete hulgas alaesindatud soost isikuid. Eelnõu eesmärk on võtta üle Euroopa Liidu direktiiv ning edendada Eestis soolist tasakaalu börsil noteeritud ettevõtetes. Koja hinnangul vajab eelnõu olulist täiendamist ja täpsustamist, muuhulgas sätete kohaldamise korra ja aja osas. Lisaks tuleb hinnata eelnõu mitme sätte võimalikku vastuolu teiste seadustega.

Uue teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni seaduse eelnõu kohaselt toimub era- ja avalik-õiguslike teadusasutuste rahastamine samadel alustel

Haridus- ja teadusministeerium tuli välja uue teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni seaduse eelnõu versiooniga, millega muu hulgas uuendatakse teadusasutuste rahastamise süsteemi. Eelnõus sisaldub ka koja varasem ettepanek, et eraõiguslike teadusasutuste rahastamine toimub sarnaselt avalik-õiguslikele teadusasutustele.

Juristid andsid rohkem kui 100 ettevõttele õigusalast nõu

Koja liikmed kasutasid 2024. aastal aktiivselt meie juristide teenuseid. Juristid nõustasid liikmeid kõikides olulisemates valdkondades, millega ettevõtted oma igapäeva tegemistes

kokku puutuvad (nt lepingud, tööõigus, riigihanked, maksud). Jätakuvalt pakkusid ettevõtjatele suurt huvi lepingutega seotud konsultatsioonid. Aitasime ettevõtetel koostada erinevat liiki lepinguid, viia sisse lepingumuudatusi ning viisime läbi lepingute analüüse.

KAUBANDUSKOJA ESINDAJA EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEES

Aastal 2024 andsid Brüsselis tooni ehk mõjutasid institutsioonide seadusloomelist tegevust Euroopa Parlamendi valimised ja Euroopa Komisjoni (EK) senise koosseisu volituste lõppemine ning aasta lõpus uue koosseisu ametisse asumine.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK), kui konsultatiivorgani, kuhu kuuluvad kõikide liikmesriikide tööandjate, töötajate ja muude MTÜde esindajad, töös tähendas see EK poolsete konsulteerimistaotluste vähenemist ja omaalgatuslike arvamuste kasvu. Kaubanduskoja esindaja Reet Teder jätkas tööd tööandjate rühmas ja oli aktiivselt tegev kolme erineva sektiooni - INT (siseturg, tarbijakaitse), ECO (makromajandus, maksupoliitika) ja TEN (transport, energia, infrastruktuur) - töös, samuti CCMIIs (tööstuse juhtimise nõuandekomisjon), sealjuures kuuludes ka ECO sektiooni juhatusse.

Samuti tegutses Reet Teder EMSKi mikroettevõtete ja VKEde kategoorias ja kuulus EMSKi digitaalse ja ühtse turu seireüksuse koosseisu. Kokku osales Reet Teder aastal 2024 enam kui 70 EMSK koosolekul.

Kui aasta alguses olid Reet Tederi tähelepanu fookuses maksupoliitikaga seotud teemad (BEFIT), siis aasta teises pooles osales ta aktiivselt kaitsevaldkonna seotud küsimuste tõstmisega EMSK tegevusvaldkonda. Läbivalt kogu aasta jooksul osales Reet Teder tööandjate rühma liikmena bürokraatia vähendamisele ja EL konkurentsivõime tõstmisele suunatud ettepanekute esitamises Euroopa Komisjonile. Selles osas EK poolt ettevõtjate positsioonide kuuldavõtmist ja bürokraatia vähendamiseks ning konkurentsivõime tõstmiseks antud lubadusi saabki pidada aasta suurimaks kordaminekuks.

KAUBANDUSKOJA ARBITRAAŽIKOHUS

Vahekohus ehk arbitraaž on alternatiivne vaidluste lahendamise vorm, milles õigusliku vaidluse osapooled annavad oma seisukohad sõltumatule kolmandale osapoolale otsustamiseks. Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Arbitraažikohus tegutseb alalise vahekohtuna Eestis alates aastast 1992.

Arbitraažikohtu asjaajamist korraldab Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Arbitraažikohtu tööd juhib Arbitraažikohtu nõukogu, kelle liikmed nimetab kolmeks aastaks Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatus. 01.01.2024 jõustus uus Reglemendi redaktsioon (kinnitatud EKTK Juhatuse 14.12.23 otsusega).

2024. aastal laekus arbitraažikohtule 7 hagiavaldust. Nelja asja menetlus lõppes vahekohtule üle andmata (sh poolte poolt kohtuvälise kokkuleppe sõlmimise tõttu). Kolmes asjas moodustati vahekohus ning otsus on tehtud või on veel menetlus käimas.

- Kõik on rahvusvahelised vaidlused. Esindatud on Ukraina, Läti, Rumeenia, Venemaa ja Singapur;
- vaidluste sisu oli peamiselt ostu-müügi, veo-, laenu- ja IT-teenuste lepingutest tulenevad nõuded;
- nõuete summad olid erinevad: kõige väiksem hagi nõue summas 4500 eurot ning kõige suurem nõue summas kokku 697 604 eurot;
- Arbitraažikohus osales Tallinn Arbitration Day üritusel;
- viidi läbi 2 venekeelset online koolitust koostöös Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskusega.

KAUBANDUSKODA ETTEVÕTLIKKUSE EDENDAJANA

2024. aastal toimus kaubanduskoja eestvedamisel seitsmendat korda üle-eestiliselt algatus „Tööle kaasa!“. Kokku osales ligi 1100 tööandjat, 250 kooli ning 4000 õpilast. Ettevõtjate ning koolide tagasiside oli positiivne ning erinevate ettevõtjate/organisatsioonide osalus näitab, et paljud tööandjad peavad koolidega koostööd oluliseks ning hindavad kõrgelt võimalust tutvustada õpilastele enda tegevusvaldkonda. Algatus oli suunatud peamiselt 1.-9. klasside õpilastele, kuid soovi korral võis kaasata ka vanemaid ja nooremaid lapsi ja noori. Algatuse raames avasid Eesti ettevõtted vähemalt üheks päevaks ukseid oma töötajate lastele, loomaks neile koostöös koolide ja lapsevanematega paremaid ja mitmekülgsemaid võimalusi tööeluga tutvumiseks. Algatuse elluviimisel olid kaubanduskoja koostööpartneriteks Eesti Töötukassa ning Eesti Karjäärinõustajate Ühing.

2024. aastal valmistati ette ning viidi ellu pilootprogramm „Õpetajate inspiratsiooniretk: pilk ettevõtlusmaailma“. Palju on räägitud sellest, et noortele ja lastele tööelu tutvustamisel on kasulik viia neid õppekäikudele ettevõtetesse. Seeläbi saavad nad tutvuda erinevate valdkondade ja ametitega, et tulevikus osata teha teadlikumaid karjäärivalikuid. Vähemoluline ei ole ka õpetajate ja teiste haridustöötajate teadlikkus ettevõtlusmaastikul toimuvast. Retke eesmärk oli viia kokku õpetajad ja ettevõtjad, et luua mõlemapoolset teadlikkust. Õpetajad said inspiratsiooni, kuidas siduda õppetööd reaalse tööeluga, tuues elulisi näiteid, miks midagi õppida on vaja. Ettevõtjad said võimaluse jagada oma ootusi noortele, kes peagi tööturule suunduvad.

Pilootprogramm viidi läbi Tartu piirkonnas, ning selles osales kokku 20 õpetajat, kes said võimaluse minna ettevõtetesse õppekäigule, et tutvuda tänapäevase tööstusega, kohtuda ettevõtjatega ning jagada omavahel mõtteid, mida kaasa võtta haridusellu. Küllastati ettevõtteid erinevatest valdkondadest: Raitwood, Salvest, Foxway ning tehti peatus ka Töötukassa Lõuna-Eesti Karjäärikeskuses. Päev lõpetati grupitööga, kus õpetajad said nähtut ja kuuldut mõtestada ning arutada, kuidas seda kõike koolitöös kasutada. Osalejad hindasid neile pakutud võimalust kõrgelt ning avaldati lootust, et programm jätkub ka järgnevate aastatel.

KAUBANDUSKOJA LIIKMETELE PAKUTAVAD TEENUSED

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja teenused jagunevad:

- ärivisiitide ja –delegatsioonide võõrustamine/ vastuvõtmine;
- info- ja partnerteenused Enterprise Europe Network abil (sh hangete monitooring);
- väliskaubandusteenused;
- koolitused, seminarid ja teised üritused;
- ekspordi- ja väliskaubandusalane nõustamine;
- rahvusvahelised projektid;
- teenused valdkondlike projektide toel (nagu personalitöö arendamine või keskkonna- ja energiatõhususe alased nõustamised);
- muud teenused (reklaam, ruumide rent jne).

Äriviisidid ja –delegatsioonid ning kohtumised

2024. aastal korraldasime 6 kõrgetasemelist visiiti koostöös Välisministeeriumiga: Kasahstani ja Usbekistani, Küprosele, Portugali, Katari ja 2 visiiti Ukrainasse.

2024. aastal viisime Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse korralduspartnerina läbi 9 ärimissiooni: Saudi-Araabiasse, Ühendkuningriiki, Indiasse, Vietnamisse, Keeniasse, kaks ärimissiooni Lõuna-Koreasse ja kaks ärimissiooni Singapuri.

Viisime naisjuhid inspiratsioonireisile Belgiasse ning personalijuhid tutvuma parimate personalitöö praktikatega Hollandis. Toimus juhtide väljasõit Riiga, kus ühiselt osalesime NOVATORE ärikonverentsil. Esmakordselt sai toimuma sisekommunikatsiooni fookusega inspiratsioonireis. Sihtkohaks Stockholm.

Lisaks võtsime vastu mitmeid sissetulevaid visiite: äridelegatsioonid Iirimaa, USAst, Saksamaalt, Portugalist ja Indiast.

Enterprise Europe Network raames osutatavad kontaktteenused

Eestis 6 partneri osalusega Enterprise Europe Networki (EEN), mida kaasrahastab Euroopa Komisjon, Ettevõtluse ja Innovatsiooni SA (EAS) ja partnerid ise, tegevus jätkus ka 2024. aastal. 56 riigis asuval võrgustikul, millel on üle 450 partneri üle maailma, on võimalus Eesti ettevõtjatele sihtturu infot ja koostööpartnereid leida soovitud välisriigis. 2024. aastal sai vahendatud konkreetseid kontakte 35-le Eesti ettevõttele. Lisaks toimuvad B2B kohtumised eri sihtriikides, kus kohalikel ettevõtetel on võimalus osaleda. 2024. aastal osalesid 42 Eesti ettevõtet kokku 12 erineval B2B kohtumise üritusel. Aasta jooksul sõlmiti 26 koostöölepet erineva Eesti ja välisettevõtte vahel või toetati grandiraha kaasamist.

Väliskaubandus

Väljastatud päritolusertifikaatide arv oli eelneva aastaga võrreldes tagasihoidlikum. Väljastasime kokku 18947 sertifikaati, mis on võrreldav ajaga enne pandeemiat 2017. aastal. Jätkuvalt on enim sertifikaate väljastatud Venemaale, Ukrainasse, Hiinasse, Valgevenesse ja Ameerika Ühendriikidesse. Ukraina sõjaga kaasnenud Venemaale kehtestatud sanktsioonide taustal ja konflikti eskaleerumise taustal Palestiina ning Israeli vahel vähenes ka eksport,

ettevõtted jätkuvalt otsivad seniste partnerriikide asemel uusi turge ja ekspordivõimalusi kaugemates riikides. 2024. aastal jätkus ATA Carnet kaubamärgmike kasutuse tõus. Juba on maailmas taastumas füüsiliste kohtumiste ja erialaste sündmuste toimumise intensiivsus ja ka ettevõtete poolsete uute partneritega läbirääkimistel uute tehniliste toodete esitlemise vajadus. Eelnevalt kirjeldatud põhjustest lähtuvalt on märgata tõusev trend ATA märkmiku kasutusvajadusel. Väljastasime kokku 124 ATA märkmiku vastukaaluks eelneva aasta 109-le. Suures osas olid kasutusalaadeks messid, näitused, võistlused, aga 1/3 vormistustest olid just partneritele esitluseks mõeldud tootenäidised. 2024 väljastasime esimest korda ATA Saudi Araabiasse - Threod Systems tutvustas oma kaameraid sealsetele jõustruktuuridele. Meie noorsportlased tõid nii purjetamis- kui sõudevõistlustelt koju medaleid, kasutades medalisõitudel varustust, mis jõudis võistluspaika ATA märkmike toel, Janet Jacksoni kontsert Londonis helindati ja valgustati varustusega, mis ATA-ga liikus. Ja Eesti jaoks unikaalsed reisisellid Uhhuduuri seltskonnast vormistasid oma „Kena Reina“ Atlandi ookeani ületamiseks ka just ATA-ga tollides teele <https://www.facebook.com/uhhuduur>.

Oleme jätkuvalt partnerid Välisministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Euroopa Komisjonile väliskaubandusalastes küsimustes.

Koolitused, seminarid ja teised üritused

2024. aastal korraldasime 105 sündmust, kus osalejaid oli 4900. Paljud neist üritustest toimusid kas 100% virtuaalsetena või hübriidüritustena, s.o. osalejal oli võimalus osaleda kas füüsilises ruumis või virtuaalselt.

Muuhulgas:

- käivitasime Tark Energiajuhtimine koolitusprogrammi, kus fookuses energiatõhusus ning -juhtimine. Tegemist on piloodiga, mille õnnestumisel jätkame sama koolitusprogrammiga ka tulevikus.
- jätkasime koostööd Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusega väliseksperdi kaasamise teenuse raames. Teenus andis võimaluse kohalikel ettevõtetel kaasata turuekspert sisenemaks eri turgudele. Väliseksperdi teenuses aitasime projekte juhtida paljudel sihtturgudel, sh USA, Jaapan, AÜE, Norra, Saudi Araabia ja Euroopa Liidu riigid. Eksperte aitasime ettevõtetel leida Saksamaalt, Rootsist ja AÜE-st.
- toimusid erinevad seminarid fookusega aktuaalsetel teemadel nagu näiteks tehisintellekti kasutusvõimalused töökohal, maksumuudatused, tööõigus, personal, sisekommunikatsioon ja turundus.
- jätkasime koostööd Toiduliiduga, kellega korraldasime toidusektori tootearendajatele kaks tootearendusele keskenduvat tootearenduspäeva.
- aitasime ellu viia küberturvalisuse alase konverentsi Dominikaani Vabariigis koostöös Riigi Infosüsteemi Ametiga.
- aitasime ellu viia ekspordiprogrammi Jaapani turule sisenemiseks Eesti IKT sektori ettevõtetele koostöös Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusega. Lisaks sai alguse Saksa ekspordiprogramm tervisetehnoloogia ettevõtetele.
- olime partneriks Eesti Merendusklaster MTÜle nende igapäevases töökorralduses ja käimalükkamises.

Ekspordi- ja väliskaubandusalane nõustamine

Ekspordialane nõustamine on olnud abiks nii alustavale kui kogenud eksportöörile. Paljud neist keskendusid muutunud eksporditööle: kuidas leida kontakte kui füüsilisi sündmusi nagu sektoripõhised messid ja valdkondlikud konverentsid ei toimu. Nõustamisel saime tutvustada ka Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse loodud väliseksperdi kaasamise teenust, kus olime üheks partneriks. Keerulisel ajal on finantstoe saamine väliseksperdi kaasamiseks riigilt kindlasti abiks.

Väliskaubandusalast nõustamist on kaubanduskoja töötajad oma klientidele pakkunud aastaid. Eksportöörid, kelle kaubad jõuavad kolmandatesse riikidesse, kinnitavad, et see on oluliselt lihtsustanud nende tööd ja kiirendanud vajalike tolliprotseduuridega hakkama saamist. Eriti hinnatud on nõustamine nende seas, kel kaupade eksportimisega Euroopa Liidust väljapoole varasemat kokkupuudet ei ole olnud. Palju oli spetsiifilisi eksportööride küsimusi Suurbritanniasse eksportimise kohta, aga jätkuvalt uuritakse ka kaupade päritolu määramise nüansse.

Rahvusvahelised projektid

Läbi aastate on kaubanduskoda osalenud erinevates rahvusvahelistes projektides. 2024. aastal osalesime 13 projektis, millede suund ja fookus on väga erinevad.

Need projektid olid järgmised:

- Lõppes juulis 2021 alguse saanud Euroopa Komisjoni poolt rahastatav pilootprojekt **GOOSE**. Selle fookuses oli riigihangete kaudu väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) aitamine kolmandate riikide turgudele. Projekti jooksul pakuti ettevõtetele ekspertide koostatud strateegiaid, tööriistu, nõuandeid ja suuniseid, et aidata VKEdel tõsta suutlikkust ja suurendada teadmisi, konkureerimaks riigihangetel kogu maailmas, eelkõige projekti kuues sihtriigis. Projekti sihtriikideks olid Tšiili, Colombia, Norra, Serbia, Jaapan ja Vietnam ning 4 fookusvaldkonda: rohemajandus, IKT, tark linn ja tervishoid. 2024. aastal toimusid ettevõtete visiidid Jaapanisse ja Vietnami ning lisaks erinevad veebipõhised kohtumised sihtriikide ja sektorite ekspertidega. Ettevõtetele oli võimalik täiendavalt tellida riigihangete monitoorimise teateid projekti kodulehelt. Projektil oli neli partnerit üle Euroopa: Agència per a la Competitivitat de l'Empresa (ACCIÓ) Hispaanias, Flanders Invest & Trade (FIT) Belgias, Sloveenia Kaubandus-Tööstuskoda (CCIS) Sloveenia ning Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (EKTK). Loe lähemalt projekti kohta kodulehelt: www.projectgoose.eu
- Jätkus märtsis 2023 alguse saanud Interreg Kesk-Läänemere programmist rahastatav projekt **LEF Network Azerbaijan**. Projekti raames korraldati 2024. aastal Eesti, Läti ja Soome ettevõtete kolm ühist kontaktreisi Aserbaidžaanis ja valmistati ettevõtteid ette Aserbaidžaanis turule sisenemiseks. Lisaks võõrustasime Eestis ühte delegatsiooni Aserbaidžaanist. Projekt jätkub kuni 2026. aasta märtsini. Tegevuste eesmärk on jõuda õigete partneriteni sihtriigis ja aidata ettevõtetele arendada välja oma võrgustik. Projekti juhtpartner on Läti Kaubandus-Tööstuskoda, partneriteks Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Satakunta Rakenduskõrgkool Soomest. <https://centralbaltic.eu/project/lef-network-azerbaijan/>
- **Naisjuhtide kiirendi** algas 2024. aasta jaanuaris ning kestis 6 kuud. Projekti eesmärgiks oli aidata keskastme juhtidel tippjuhtkonnani läbi murda. Projektis osales 25 naisjuhti eri

- sektoritest ning organisatsioonidest. Projekti kuldsponsor on TELIA Eesti, kaasrahastajateks Kanada Saatkond Eestis ja Rootsi Suursaatkond Eestis. Projekti aitas ellu viia SpeakSmart. Hea uudis on see, et kõik toetajad jäid projekti tulemustega rahule ning kiirendiga jätkatakse ka 2025. aastal. Kandideerimine uude lendu avati 2024. aasta sügisel ning kokku laekus rekordarv kandidaate - üle 300, kelle hulgast pidid projekti elluviijad langetama valiku 25 osaleja kasuks.
- Jätкус projekt **HÕBESTRATEEGIAD- ühised strateegiad hõbemajandusega ettevõtete jaoks: hõbeajastu töötajate ligimeelitamine ja hoidmine**, mille eesmärgiks on 55+ vanuses töötajate ja tööandjate mõtestatud dialoog. Veelgi enam, selle raames viiakse läbi piloot, kus testitakse erinevaid strateegiaid, kuidas ettevõtted saaksid olla vanemaealiste kaasamisel tõhusamad ja tulemuslikumad. Projekt sai alguse 2023. aasta märtsis ning peapartneriks on Läti Kaubandus-Tööstuskoda. 2024. aastal said ettevõtete esindajad Eestist, Soomest ja Lätist kokku kahel korral. Ühiskoolitused ja õppekäigud toimusid märtsis Tartus ning oktoobris Poril. Projekti tegevused jätkuvad 2025. aastal. Lisaks projektis otseselt osalevatele ettevõtetele sai vanuselise mitmekesisuse teema laiemat tähelepanu. Arvamused, mis vanuse teemal koja esindaja poolt said kirjutatud, pälvisid tähelepanu ja kinnitasid, et teema kajastamine on oluline. Projekti kaasrahastab Kesk-Läänemere programm.
  - Jätкус 2023. aastal alanud Interregi Eesti-Läti piiriülese koostöö programmi projekt **Twinnovation**. Projektis osalevatele ettevõtetele korraldame digi- ja rohepöörde teemalisi koolitusi ja abistame pilootprojektide elluviimisel. Eesmärgiks on töötada välja uuenduslikud lahendused toodetele, teenustele või protsessidele. Twinnovation projektis osalevad ettevõtluse ja innovatsiooni tugiorganisatsioonid - Baltic Innovation Agency, Läti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ning 10 ettevõtet Lõuna- ja Lääne-Eestist ning Põhja-Lätist.
  - Jätкус ka **Läbilaskvuse edendamine kahe bakalaureuseõppe programmide kaudu integreeritud alg- ja täiendkurseõppega** (lühidalt BA&VET) projekt. Selle eesmärgiks on ajakohastada kutseõppeasutuste ja ülikoolide õpet. Kuigi rohepöördest räägivad praegusel ajal kõik, siis paraku õppekavades neid kompetentse endiselt pea ei kajastugi. Projekti raames käivitasime Tark Energiajuhtimine koolitusprogrammi, kus on fookuses energiatõhusus ning -juhtimine. Tegemist on piloodiga, mille õnnestumisel jätkame sama koolitusprogrammiga ka tulevikus. Projekti kaasrahastab Euroopa Liit.
  - Jätкус 2023. aastal alanud energia- ja ressursitõhusust edendav kolme aastane projekt **Easy Energy** (*Easy Energy Efficiency solutions for public buildings and small companies in the BSR*), mida kaasrahastab EL läbi Interreg Läänemere regiooni programmi, mis ühendab partnereid 7 riigist ning 12 organisatsioonist. Projekt juhendab omavalitsusi ja ettevõtteid, kuidas vähendada energiatarbimist olemasolevates hoonetes lihtsate ja odavate meetmetega, nagu näiteks soojustamine ja vee/elektri kasutamine, ning koolitab energeetikapraktikuid, et nad saaksid tulevikus nõu anda madaltehnoloogiliste energiatõhusate lahenduste kohta.
  - 2023. aasta märtsist alates osaleb koda turismivaldkonna projektis **Tourism in Balance** (TIB). Projekt keskendub turismikoormuse hajutamisele ajas ja ruumis, et luua tasakaalu külastajate, kohalike kogukondade ja keskkonna vahel. Projektis osalevad kuus Euroopa linna - Sevilla, Rooma, Krakow, Brasov, Amsterdam ja Tallinn. Assotsieeruva partnerina kaasasime projekti Eesti turismipoliitika looja Eesti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi. Sidusrühma moodustavad turismivaldkonna

- esindajad erialaliitudest, sihtkohaarendusorganisatsioonidest ja ettevõtetest. Tourism in Balance on kaasrahastatud Interreg Euroopa riikidevahelise koostöö programmist, mille eesmärk on parandada regionaalarengu poliitika rakendamist Euroopa erinevates piirkondades.
- 2022. aasta novembrist kuni 2025. aasta novembrini osaleb koda partnerina EL programmi LIFE kaasrahastatud projektis **Energiatõhusus VKE-dele** (Energy Efficiency for SMEs), mis võimaldab Eesti ettevõtetele toidutootmise, metalltöötlemise, hotelli- ja toitlustussektoris pakkuda individuaalseid ja tasuta energiasäästu nõustamisteenuseid. Eesmärk on tõsta ettevõtete teadlikkust, toetada optimeerivate meetmete kasutuselevõttu ja investeringuid energiasäästumeetmetesse, et seeläbi suurendada nende energiatõhusust, vähendada keskkonnajälge ja õhusaasteainete heitkoguseid. 2024. aastal viisime ellu 3 tasuta energiaauditit, ettevõtete nõustamisi ja teadlikkuse tõstmise koolituse.
  - Jätkus 2023. aasta detsembris alanud **AI for SMEs** projekt. Selle eesmärgiks on väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele tehisintellekti kasutamiseks vajalike teadmiste kohaleviimine. Valdkond on väga kiires arengus ning ettevõtjate seas läbiviidud uuringud näitavad, et teadlikkus, kuidas tehisintellekti tööriistu enda kasuks tööle panna, madal. Projekti kaasrahastatakse Euroopa Liidu vahenditest.
  - Jaanuaris 2023. aastal alustas 3-aastane projekt **PPI4Cities**. Selle fookuses on innovaatiliste hangete lihtsustatud kasutamine omavalitsustes Läänemere regioonis. Töötatakse välja ja aidatakse juurutada omavalitsustele digitaalsed tugivahendid ja -materjalid, et hõlbustada innovaatiliste riigihangete kasutamist. Projekt toetab Läänemere piirkonna linnu nende avalike teenuste hangete parendamisel ja innovatsioonieesmärkide saavutamisel. Kasutades projekti partnervõrgustikku, koolitusi ja pilootlinnades (Tartu, Tampere, Panevėžys) väljatöötatud lahenduste katsetamisi ja hindamisi suurendatakse Läänemere piirkonnas innovaatiliste lahenduste kasutuselevõttu praktikas. Projekti sihtrühm on riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja linna osalusega ettevõtted, kes õpivad targa linna temaatikat ja kavandavad uuendusi juba hanketasandil. Projekti rahastatakse Interreg Baltic Sea Region 2021-2027 vahenditest. Lisainfo: <https://interreg-baltic.eu/project/ppi4cities/>
  - Juunis 2024 algas 4-aastane Euroopa Liidu rahastatud projekt **EU business hub - Jaapan ja Lõuna-Korea**, mis toetab Euroopa Liidu ettevõtteid rohe-, digitaal- ja tervishoiusektorst Jaapani ja Lõuna-Korea turgudele sisenemisel. Programmi eesmärk on tugevdada ettevõtete ekspordi- ja investeerimisvõimekust. Programmi raames korraldatakse aastatel 2024-2027 kümme ärimissiooni Jaapanisse ja 10 Koreasse. Igal ärimissioonil saab osaleda 50 ettevõtet, sealhulgas Eestist. 2024 toimus projekti raames 2 esimest ärimissiooni: üks Jaapanisse ja teine Koreasse, kus osalesid ka mitmed Eesti ettevõtted.
  - 2024. aasta oktoobrist on koda partner rahvusvahelises projektis **EcoSMEnergy**, mille eesmärgiks on aidata ettevõtetel tõsta energiaefektiivsust, järgides EL-i direktiivide nõudeid ning toetades üleminekut puhtale energiale. Projekt keskendub ettevõtetele, mis tegutsevad järgnevas valdkondades: plasttoodete tootmine; konstruktsiooniterastoodete tootmine; kemikaalide ja keemiatoodete tootmine; plasttoodete elektroonikakomponentide ja trükkplaatide tootmine; masinate ja seadmete tootmine; mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine. Projekti raames saavad ettevõtted kasutada mh järgmisi võimalusi: tasuta ligipääs

veebipõhisele energiajuhtimissüsteemile (EnMS), mis aitab energiakasutust optimeerida; tasuta teenused IMPAWATT platvormil, sealhulgas energiatõhususe seire, õppematerjalid, energiatõhususe optimeerimise nõuanded jms; viime läbi koolitusi ja energiaauditeid. Projekti on kaasatud on VKE-d Eestist, Lätist, Hispaaniast, Prantsusmaalt, Maltalt ja Küprosel.

KAUBANDUSKOJA ESINDUSED

Jõhvi esindus

2024. aasta oli Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Jõhvi esindusele aktiivne ja sisukas, keskendudes rahvusvahelise koostöö arendamisele, ettevõtete toetamisele ning osalemisele strateegiliste algatuste elluviimisel nii Ida-Virumaal kui ka väljaspool.

Jõhvi esinduse põhitegevused 2024. aastal

1. Ettevõtete visiidid ja rahvusvaheline koostöö

Jõhvi esindus korraldas mitmeid visiite nii Ida-Virumaal kui ka väljaspool maakonda tegutsevatele ettevõtetele, mille käigus tutvuti erinevate riikide majanduse, ettevõtluskeskkonna ja äri võimalustega. 2024. aastal viidi läbi visiidid järgmistes riikides:

- **Ukraina** – korraldati kaks visiiti, mille käigus külastati Lääne Ukrainas Ivano-Frankivskit, Lvivi ja Lutskit. Positiivselt üllatas sealsete ettevõtete aktiivne huvi koostöö vastu Eesti ettevõtetega. Võimalike koostöövaldkondadena võib esile tuua taastuvenergeetika, ehitus, mööblitööstus, kaitsetööstus, metsandus.
- **Kasahstan, Usbekistan** – külastati traditsioonilist ärikeskust Almaty, uut ja kiiresti arenevat Shymkenti ning Usbekistani pealinna Tashkenti. Eesti ettevõtted otsisid koostööd ja kohtusid kohalike ettevõtetega järgmistest valdkondadest – transport, masinaehitus, kalatoodete eksport, ehitusmaterjalide tööstus, aga ka reklaamindus ja personalivaldkond.
- **Armeenia** – visiidi käigus külastati pealinna Yerevani ning koostööd otsisid ettevõtted, kes tegutsevad meditsiinitoodete, metallitööstuse, ehituskaupade ja mööblitootmise ning personaliotsingu valdkonnas.
- **Moldova** – külastati pealinna Chisinaud ning keskenduti koostöö otsimisele sellistes valdkondades nagu raamatupidamisteenused, personaliotsing, metallitööstus, kaitsetööstus ja transport.

Kõik need visiidid aitasid tugevdada Eesti ettevõtete kohalolekut nendes riikides ja pakkuda firmadele uusi võimalusi majanduskoostööks. Oluline on ka see, et visiitide korraldamisega on Jõhvi esindusel tekkinud rahvusvaheline koostööpartnerite võrgustik, mis võimaldab infovahetust ja äripartnerite leidmist ka väljaspool visiitide korraldamisega seotud tegevusi.

Ukraina abistamine

Kuna ettevõtjate ees seisvate probleemide põhjustajaks on suuremal või vähemal määral Venemaa poolt Ukraina vastu alustatud verine vallutussõda, on Jõhvi esindus koos kolleegidega

andnud oma panuse Ukraina ettevõtete ja sõjaväe abistamiseks. Oleme levitanud infot Ukraina ettevõtete koostöösoovide kohta ning kogunud vahendeid sealsete kaitsejõudude abistamiseks. Kogutud raha eest oleme soetanud kaitsejõududele vajalikke kaupasid, viinud need Ukraina piirile ja andnud need üle sealsetele regionaalsete kaubanduskodade esindajatele. Ukraina kolleegid, keda teame juba sõjaeelsest ajast ja kes tunnevad kohalikke olusid, toimetavad abisaadetisena saadud kaubad otse rindel võitlevate sõduriteni. Ukraina toetamisele suunatud tegevused toimuvad koostöös Riigikaitse Edendamise Sihtasutusega ja abiprojektist saab lugeda www.riigikaitse.ee.

Osalemine kutsehariduskeskuse ja Ida-Viru Ettevõtluskeskuse nõukogus

Jõhvi esindus on panustanud Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse ja Ida-Viru Ettevõtluskeskuse arengusse, osaledes aktiivselt mõlema organisatsiooni nõukogu töös. Nõukogus osalemine andis võimaluse olla kursis piirkonna hariduse ja ettevõtluse arengusuundadega ning pakkuda oma panust kutsehariduse kvaliteedi tõstmiseks ja ettevõtluskeskkonna toetamiseks. Sellesuunalise tegevuse eesmärgiks on olnud arendada piirkonna noorte oskusi ning edendada kohalikke ettevõtteid, et valmistada neid ette globaalses konkurentsisis osalemiseks.

Europe Directi Jõhvi teabekeskuse tegevuse korraldamine Ida-Virumaal

Europe Directi Jõhvi teabekeskus on aktiivselt tegutsenud Ida-Virumaal, pakkudes teavet ja tuge nii kodanikele kui ka ettevõtjatele Euroopa Liidu poliitikate ja võimaluste kohta. Teabekeskuse eesmärk on edendada Euroopa kodaniku teadlikkust, võimaldades ligipääsu olulisele informatsioonile EL-i tegevustest ja toetustest. Teabekeskus on korraldanud mitmeid seminare, infopäevi ja teabekampaaniaid, et informeerida kohalikke elanikke ja ettevõtjaid Euroopa Liidu poliitikast, toetustest ja rahastamisvõimalustest. Euroopa Liidu toetuste ja koostöövõimaluste arutamiseks korraldas teabekeskus äriõhtusöögi, kus ettevõtjad said kohtuda ja arutada oma muresid ning arenguvõimalusi Eesti ettevõtlusministriga. Teabekeskus oli kaasatud ka parimate ettevõtete ja tegusate eurorahade kasutajate tunnustamise auhinnagala korraldamise protsessi.

Osalemine Õiglase Ülemineku juhtkomisjonis

Kaubanduskoja Jõhvi esindus osales aktiivselt Õiglase Ülemineku juhtkomisjonis ja valdkondlike meetmetoetuse komisjonide töös, püüdes seista selle eest, et ettevõtjate huvid oleks kaitstud ja toetatavad tegevused oleks olulised ÕÜ protsessi eesmärkide vaatest. Õiglase Ülemineku Fond on loodud Euroopa Liidu poolt nende piirkondade toetuseks, mis kannatavad enim fossiilsetelt kütustelt taastuvaid energiaallikaid kasutavale majandusele ülemineku protsessi käigus. Fondi mahuks on Eesti puhul ~340 mln € + tehniline abi ja kogu see raha leiab kasutamist Ida-Virumaal.

Päritolusertifikaatide ja muude väliskaubandusdokumentide kinnitamine

Aasta jooksul väljastas Jõhvi esindus 253 kauba päritolusertifikaati, mida ettevõtted vajavad kauba päritolu määramiseks kaitsemeetmete, kvootide, dumpinguvastaste tollimaksude, põllumajandustoetuste ja avalike enampakkumiste korral. Lisaks sellele pakkus Jõhvi esindus piirkonna ettevõtetele erinevaid väliskaubandusalaseid konsultatsioone, kasutades selleks ka aastatepikkuse töö tulemusel tekkinud võrgustikku.

Tartu esindus

Tartu esinduse tegevused lisaks liikmete infopäringutele, koja teenuste tutvustamisele ning liikmetega kohtumistele 2024. aastal olid alljärgnevad.

Üritused

Aasta jooksul korraldati 15 seminari ja koolitust. Jätkuvalt oli populaarne kuuest seminarist koosnev finantskoolituste tsükkel firma võtmeisikutele. Esinduse poolt korraldatud tasulistel koolitustel osales kokku 2024. aastal 371 huvilist. Lisaks sellele kasutati toimunud koolituste tasulise järeelvaatamise teenust 1 korral.

Uued koolitused

- Andmekaitse;
- Maksumuudatused Tartus koostöös Pärnu esindusega kevad+sügis;
- Rasked läbirääkimised;
- Tehisintellekt;
- Kuidas juhtida juhtimata;
- Ettevõtte kui kosmos;
- Meeskonnastatus;
- Raamatupidamise aastaaruanne 2023;

Võõrustasime Tartus projektipartnereid Lätist, Soomest ja Eestist - 31 ettevõtte esindajad .

Discgolf 2024 Annikorus

Kokku osales 21 paari - 15 avatud klassis ja 6 segapaari (6 paari vähem kui 2023. aastal).

Väliskaubandusdokumendid

Aasta jooksul väljastas esindus 1669 päritolusertifikaati. Võrreldes eelmise aastaga on nende arv 2024. aastal suurenenud 8,5% . Enim väljastati Tartus päritolusertifikaate USA, Hiina ja India suunas liikuvatele kaupadele.

Ettevõtete külastused

Alustasime Tartu Naisjuhtide Klubi kohtumistega, kus jõudsime külastada 6 ettevõtet ja organisatsiooni: Data Print, Metec, Doordec, Karjäärikeskus, Taktikalise Laskmise Keskus, Lydia hotell.

Koja Tartu esinduse eesmärgiks on külastada piirkonna ettevõtteid, et olla kontaktis kohalike ettevõtjatega ja kursis nende huvide ja vajadustega. Korraldati 3 grupikülastust, mis avati kõigile liikmetele omavaheliseks suhtluseks ja koostööks (Kroonpress 2x ja Tartu Observatoorium) ja 4 isiklikku kohtumist.

Osalemine töögruppides ja muud tegevused

Osaleti erinevate kohaliku ettevõtluse edendamiseks mõeldud töögruppide ja komisjonide töös:

- Tartu linnavalitsuse poolt koordineeritava ettevõtluse tugistruktuuride ümarlaud
- Lõuna-Eesti regionaalne Nõukogu

- Jätkasime hindamiskomisjoni tööd meetme “Kohaliku ja regionaalse arendusvõimekuse tõstmine” (KRAV)
- Meetme „Atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond” (PEEK) Lõuna-Eesti hindamiskomisjoni töö
- Tartu Teerajajate Allee zürri
- SA Tartu Ärinõuandla nõukogu töö
- Naisjuhtide arenguprogramm (jaanuar-juuni)
- Euroopa Parlamendi ühiskülastus ettevõtjatele
- Easy Energy projekti tegevused;
- BA&VET projekti tegevused;
- Silver Strategies projekti tegevused

2024 andsime välja Tartumaa noore ettevõtja preemia – võitjaks tuli Romet Tsirna ettevõttest Saunasell.

Pärnu esindus

Pärnu esinduse tegevus oli 2024. aastal orienteeritud nii Pärnu piirkonnas kui mujal Eestis tegutsevatele ettevõtetele teenuste pakkumisele. Selleks korraldati koolitusi ja ärihommikusööke ning aidati kaasa ärikontaktide loomisele välisturgudel. Jätkati Pärnu piirkonna ettevõtete külastamise traditsiooni, et õppida neid paremini tundma ja saada paremini aru nende vajadustest.

Seminarid ja koolitused

2024. aastal korraldas Pärnu esindus 10 koolitusseminari. Koolitused toimusid Pärnus, Kuressaares, Tartus ja Tallinnas. Kaks põhilist temaatikat, millele keskenduti, olid maksumuudatused ja tehisintellekti tööriistad. Meie korraldatud seminaridel osales kokku 409 inimest.

Ärihommikusöögid

Kohalikus kogukonnas on saanud omamoodi kaubamärgiks meie korraldatavad ärihommikusöögid, kus ettevõtjate ja avaliku sektori esindajatega kohtuvad olulised inimesed. 2024. aastal korraldasime neli ärihommikusööki. Esinemas käisid AS Ragn-Sells'i juhatuse esimees ja Eesti Töandjate Keskliidu volikogu esinaine **KAI REALO**, majandus- ja infotehnoloogiaminister **TIIT RIISALO**, endine peaminister ja Euroopa Kontrollikoja liige **JUHAN PARTS** ning majandus- ja tööstusminister **ERKKI KELDO**. Kokku sai meie ärihommikusöökidest osa 76 huvilist.

Majandusteemaline pärastlõuna

Kaubanduskoja Pärnumaa liikmed ja Swedbanki võtmekliendid kohtusid 15. korda meie korraldatud Majandusteemalisel pärastlõunal, kus inspireerivaid ideid ja kasulikke teadmisi jagasid majandusanalüütik ja Redgate Wealthi investeringute valdkonnajuht **PEETER KOPPEL**, Swedbanki investeerimisfondide juht **AGE PETTER** ja tehisintellekti tööriistade kasutamise entusiast ning spetsialist **PRIIT KALLAS**.

Pärnumaa Kutsehariduskeskuse nõunike kogu ja Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži nõukogu
Pärnumaa Kutsehariduskeskuse nõunike kogus on kaubanduskoda esindatud kolme liikmega ja Pärnu esinduse juhataja Toomas Kuuda on nõunike kogu esimees. Toomas on ka Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži nõukogu liige. Nende tegevustega aidatakse kaasa haridusasutuste ja ettevõtjate koostööle ja õppekavade arendamisele lähtuvalt tööandjate huvidest.

Välja antud auhinnad

15. korda kaubanduskoja Pärnu esinduse poolt välja antava auhinna „Pärnumaa vastutustundlik ettevõtja“ pälvis 2024. aastal **ECOBIRCH AS**.

Auhind omistatakse ettevõttele, kelle tegevus on märkimisväärselt aidanud kaasa kohaliku kogukonna arengule ja mille majandusnäitajad on olnud stabiilselt head aastate lõikes.

Panus korraldamisse ja osalemine

- Pärnumaa ettevõtlusnädal;
- Ameerika Kaubanduskoda Eestis - väljasõidupäev Pärnusse. Selle raames külastati Pärnu Linnavalitsust, SA Pärnumaa Arenduskeskust ja erinevaid ettevõtteid;
- Ürituste „Brackmanni Pärand“ ja „Juhtimise Meistriklassi“ koostööpartner ja žüriis osalemine;
- Pärnumaa tegija konkurss parimate ettevõtete väljaselgitamiseks;
- Üle-eestiline õpilasfirmade jõululaat;
- Eesti Hariduse Kvaliteediagentuuri Kutsehariduse hindamisnõukogu;
- Interreg Iva 2021 – 2027 Eesti-Läti koostööprogrammi seirekomitee;
- PRIA Maapiirkonna ettevõtjate konkurentsivõime suurendamise investeeringutoetuse hindamiskomisjon;
- Rahandusministeeriumi omavalitsuste ettevõtluskeskkonna minuomavalitsus.ee mõõdikute väljatöötamise töörühm;
- Pärnu Linnavolikogu elanikkonnakaitse komisjon.

Väliskaubandusdokumendid

2024. aastal väljastas Pärnu esindus **3286** päritolusertifikaati ja muud väliskaubandusega seotud dokumenti.

Saaremaa esindus

Saaremaa esindusel Kuressaares on eesmärgiks tagada Saaremaal ja Hiiumaal kaubanduskoja liikmete igapäevaste teenuste, konsultatsioonide, seminaride, koolituste ja väliskaubandusdokumentide kättesaadavus.

Kuressaare esindus väljastas ja kinnitas 2024. aastal 258 väliskaubandusdokumenti.

Üritused

2024. aasta detsembris korraldas Kuressaare esindus koostöös Pärnu esindusega maksumuudatuste alase seminari raamatupidajatele. Seminarist võttis osa ligi 40 inimest.

KAUBANDUSKODA KUI ETTEVÕTJATE SUHTLUSKANAL

2024. aastal korraldasime traditsiooniks saanud liikmeüritusi Kevadball, Tenniseturniir ning Ärihooaja Avamine.

Kevadball

6. aprillil toimus Viimsi Artiumis 25. kaubanduskoja kevadball. Traditsiooniliselt pidas balli avakõne koja juhatuse esimees Toomas Luman, kes juhtis tähelepanu majanduses ja hariduses valitsevatele kitsaskohtadele. Andsime üle ka koja aumärgid inimestele, kes on andnud oma panuse Eesti ettevõtluskeskkonna kujundamisesse ja edendamisesse.

I klassi aumärgi said:

- **Meelis Milder** – ettevõtluse edendamise ning pikaaegse panustamise eest kaubanduskoja juhatuses.
- **Enn Veskimägi** – pikaaegse töö eest Eesti mööblitööstuses ning panuse eest kaubanduskoja juhatuses.
- **Rain Lõhmus** – ettevõtluse ja panganduse arendamise eest.

II klassi aumärgi said:

- **Toomas Asser** – pikaaegse panuse eest kõrghariduse ja teaduse edendamisel.
- **Paul Alekand** – pikaaegse panuse eest kutseõppe edendamisel ja koostööl ettevõtetega.
- **Piret Mürk-Dubout** – panuse eest Eesti ettevõtluskeskkonna ja turismivaldkonna arendamisse.

III klassi aumärgi said:

- **Madis Somelar** – Eesti haridusvaldkonna edendamise eest.
- **Marko Udras** – kaubanduskoja liikmete toetamise ja ettevõtluskeskkonna arengusse panustamise eest kaubanduskoja majanduspoliitika- ja õigusosakonna juhatajana.
- **Lea Aasamaa** – kaubanduskoja liikmete toetamise ja ettevõtluskeskkonna arengusse panustamise eest Enterprise Europe Network koordinaatorina.

Õhtut juhtisid kaubanduskoja juhatuse liikmed Margus Rink ja Risto Mäeots. Balli muusikalise ja tantsulise poole eest hoolitses ansambel The Swingers. Särtsakate tantsunumbritega esinesid The Backstreet Girls showgrupp ning otse Hispaaniast kohale lennanud Ballet Flamenco de Madridi solist ja koreograaf Ivan Gallego & ArteFlamenco. Imelist õhtusööki pakkus Ribe catering ja veinidega kostitas Veiniekspress. Õhtut jäädvustasid seltskonnafotograafid Kalev Lilleorg ja Erlend Štaub, meeleolukate piltidega panustas ka Photobooth. Olympic Casino diilerid tutvustasid soovijatele Blackjacki ja ruleti saladusi. Kõigi ballil osalenute vahel loosisime välja ka hinnalisi auhindu, mille panid välja meie head koostööpartnerid.

Tenniseturniir

Laupäeval, 25. mail toimus Pärnus 28. kaubanduskoja tenniseturniir. Sel korral võttis turniirist osa 44 mängijat, kes loositi kohapeal paaridesse. Suviselt kuum päev oli mõnusalt sportlik ning kõik osalejad pidasid lõõskavale päikesele vapralt vastu.

Terve päeva väldanud mängude tulemusel võitsid turniiri ja said oma nimed rändkarikale Karin Kallikorm (Medicum Tervishoiuteenused OÜ) ja Ain Lausmaa (Menu Meedia OÜ).

II kohale tulid Kadi Miilits (Tori Timber OÜ) ja Marko Pajos (Merko Ehitus AS).
III koha saavutasid Merylyn Orm (Tori Timber OÜ) ja Heiki Kanne (Aesti Skincare OÜ).
Lohutusturniiri võitjateks tulid Mai Kõvatomas (Harmet OÜ) ja Alla East (Kleeron OÜ).

Ärihooaja avamine

Laupäeval, 31. augustil avasime Mereväe baasis Miinisadamas järjekordse ärihooaja. Koostöös oma heade partneritega panime kokku põneva programmi, kus tegevust jagus kogu päevaks. Merevägi pakkus võimalust tutvuda tuukrite varustuse ja tuukritööga ning teenistusvõimalustega Kaitseväes. Samuti sai külastada miiniveeskajat Wambola ning miinjahtijat Sakala. Oma telkidega oli väljas ka Kaitseleidu Tallinna maleva akadeemiline malevkond koos meredivisjoniga. Nende juures sai tutvuda jalaväerelvadega ning kehastuda jalaväelaseks, lastele toimus maastikumäng ning Priit Kuusk aka Wend valmistas maitstvaid roogasid.

Päästeamet tutvustas päästeautot ja -tehnikat, suitsutelgis harjutati käitumist suitsuses ruumis, räägiti ka tule- ja veeohutusest ning elanikkonnakaitsest. PPA esindajad tegid lastele liiklusohutuse mängu ning piiluda sai ka politseiautosse. Estravel tutvustas äriklienditeenuseid ja loosis välja auhindu. Tööinspeksiooni spetsialistid tutvustasid iseteeninduse võimalusi ja vastasid erievatele töökeskkonnaga seotud küsimustele. Tamrexi telgis oli väljas uuenduslik Smart Stock jaotusautomaat - isikukaitsevahendite ja kulumaterjalide täislaohaldusteenus. Salvesti telgis sai tutvuda ja degusteerida uudistooteid ning mängida MUUTI lastenurgas.

Creditinfo jagas teadmisi äririskide märkamise kohta. Karol Reisibüroo tutvustas erinevaid reisivõimalusi ja puhkusepakette. Seiklusfirma 360 KRAADI mobiilne põgenemistuba pakkus palju elevust ning Balbiino rõõmustas lapsi jäätisega. Tasuta karastusjoogid pani välja Coca-Cola HBC Eesti.

Visiitkaardiloosis osalenute vahel loositi välja palju auhindu meie koostööpartneritelt, peaauhinnana läks loosi Estraveli ja airBalticu poolt välja pandud reis kahele Berliini või Münchenisse. Toimus ka Kolme Pörsakese teadusshow ning peaesinejana astus üles Ines.

2024. aastal toimus ka kaks uute liikmete kohtumist, kus tutvustasime meie värsketele liikmetele koja tegevusi ja teenuseid ning andsime üle liikmetunnistused. Majanduse olukorrast tegi liikmetele ülevaate Eesti Konjunkturiinstituudi direktor Peeter Raudsepp.

Täname koostööpartnereid, kes toetasid meie liikmeürituste toimumist:

Dermosil, Taktikalise Laskmise Keskus, Coca-Cola HBC Eesti, A. le Coq, Saku Õlletehas, Estonia Restort Hotel & Spa, Kaitseväge Tallinna Maleva Akadeemiline Malevkond, Terminal Oil, kaameramaailm.ee, Borealis, Sixt, Tööinspeksioon, Tradehouse, 360 KRAADI, Veiniekspress, JesinFoto, Euronics, Estravel, Vivin, Viimsi Spa, Jõesviit Vidiit Estonia, Olympic Casino, teamsport.ee, Pähklinäpp, Aura, SynLab, Tamrex, Nutriversed, Mayeri, airBaltic, Karol Reisibüroo, Creditinfo, Salvest, Politsei- ja Piirivalveamet, Elering, Balbiino, Eesti Merevägi ja Päästeamet.

KAUBANDUSKOJA TRÜKISED JA VÄLJUNDID

Jätakuvalt ilmusid liikmeid teavitavad ning välispartneritele suunatud väljaanded.

- 6 numbrit kaubanduskoja häälekandjat Teataja;
- iganädalane E-Teataja eesti keeles, kord kuus venekeelne E-Vestnik ning kaks korda kuus ingliskeelne E-News. Lisaks saatsime E-Teatajat ka alustavatele ettevõtjatele, et pakkuda neile tuge;
- Igakuiselt saadeti välja „Sündmuste kalendrit“, mis tutvustab eesoleva kuu sündmuseid;
- Saatsime välja Enterprise Europe Network uudiskirja, kus anname infot EEN võimaluste, koostööpakkumiste, messide ja riigihangete kohta;

MEEDIASUHTLUS

Kaubanduskoda on üks hinnatumaid majanduskeskkonna ja ettevõtluse teemadel seisukohtade andjaid ning meedia kasutab aktiivselt kaubanduskoja materjale avalikus ruumis. Kokku mainiti kaubanduskoda 2024. aastal meedias ligemale 1458 korral. Saatsime aasta jooksul välja üle 30 pressiteate, lisaks jõudis suur hulk ettevõtjate jaoks olulisi teemasid ajakirjandusse kaubanduskoja kodulehe ja uudiskirjade kaudu.

Peamised kajastatud teemad olid seotud maksudega nagu julgeolekumaks, tulumaks, automaks ja muud maksud, avaliku sektori kulutused ning avaliku sektori puhkused;

KODA TUNNUSTAB

Eesti ettevõtete konkurentsivõime edetabel 2024

Konkurentsivõime edetabelit korraldades tunnustab kaubanduskoda tublimaid ettevõtteid. Eesmärgiks on selgitada välja konkurentsivõimelisemad ettevõtted, pakkuda ettevõtetele võimalust võrrelda end teiste omasugustega ning hinnata Eesti ettevõtete edukust, tulemuslikkust ja jätkusuutlikkust.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on koostanud Eesti ettevõtete konkurentsivõime edetabelit aastast 2003. Konkursi raames koostatakse ettevõtete üldine konkurentsivõime paremusjärjestus majandusnäitajate põhjal. Arvestatakse kahe viimase aasta majandustegevuste näitajad: müügitulu, puhaskasum, omakapital, töötajate arv ning tööjõukulu. Andmete analüüsi ja edetabelite koostamise partneriks on Eesti Konjunkturiinstituut, tehes koostööd Lausanne'i Juhtimise Arendamise Instituudiga.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konkursi „Konkurentsivõime edetabeli 2024“ võitjad:

- konkurentsivõimelisim tööstus- ja energeetikaettevõtte Eesti Gaas
- konkurentsivõimelisim kaubandusettevõtte Auto 100
- konkurentsivõimelisim teenindusettevõtte Swedbank

Konkurentsivõimelisimad ettevõtted 2024. aastal valdkonniti:

- konkurentsivõimelisim turismi- ja tootlustusettevõtte Estravel Group
- konkurentsivõimelisim side-, kommunikatsiooni- ja IT-ettevõtte Telia Eesti
- konkurentsivõimelisim toiduainetööstuse ettevõtte Tartu Mill
- konkurentsivõimelisim inseneeria-, arhitektuuri- ja projekteerimisettevõtte Energiapartner

- konkurentsivõimelisim ehitusettevõtte **Merko Ehitus**
- konkurentsivõimelisim kinnisvaraettevõtte **Elke Grupp**
- konkurentsivõimelisim finantsvahendusettevõtte **Swedbank**
- konkurentsivõimelisim põllumajandus-, metsandus- ja kalandusettevõtte **Tornator Eesti**
- konkurentsivõimelisim transpordi- ja logistikaettevõtte **Jetflight**

Kokku osales edetabelites 1842 ettevõtet. Valdkondlikes edetabelites osales ettevõtteid järgmiselt: tööstus ja energia 556, kaubandus 499, teenindus 354, turism 26, toiduainetööstus 72, kinnisvara 40, inseneeria-, arhitektuuri- ja projekteerimisettevõtted 38, ehitus 170, side, kommunikatsioon ja IT 88, põllumajandus, kalandus ja metsandus 24, transport ja logistika 112 ja finantsvahendus 29.

Võitjaid tunnustasime viies auhinnad ettevõtetesse kohapeale ning 2. novembril Proto Avastustehases „Eesti parimad ettevõtted 2024“ auhinnagalal.

Aasta ettevõtte 2024

Koos Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Tööandjate Keskliidu konkursi Ettevõtluse Auhind parimatega kandideerisid Konkurentsivõime Edetabeli parimad tiitlile Aasta Ettevõtte 2024. Aasta ettevõtte tiitli sai **elektriseadmete tootja Harju Elekter**.

Aasta ettevõtte valis esinduslik žürii, kuhu kuulusid majanduse ja innovatsiooni asekanstler **Sandra Särav**, EISI juhatuse esimees **Kati Kusmin**, Eesti Tööandjate Keskliidu endine tegevjuht **Arto Aas**, Eesti Tööandjate Keskliidu volikogu liige **Kadri Mägi-Lehtsi** (Roche Eesti), Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor **Mait Palts**, aasta ettevõtte 2023 esindaja **Mart Ustav** (Icosagen), Eesti Panga president **Madis Müller**, rektorite nõukogu endine juhatuse esimees ja Tartu Ülikooli rektor **Toomas Asser** ning Kliimaministeeriumi rohereformi asekanstler **Kristi Klaas**.

Eesti parimate ettevõtete tunnustamisüritust korraldasid Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EIS), Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ning Eesti Tööandjate Keskliit. Konkursi kohta leiab täiendavat infot kodulehelt www.ettevotluskonkurss.ee

Noore Ettevõtja preemia

Kümnenat korda anti välja Noore Ettevõtja preemiat. 2024. aastal oli preemia toetajaks LHV Pank. Aasta noore ettevõtja tiitli ja 5000 euro suuruse preemia pälvis Silver Pütsep ettevõttest Top Marine.

Tänavuse aasta noore ettevõtja konkurss oli taaskord tihe ning nominentide hulka pääses viis ettevõtet. Noore ettevõtja preemia nominentideks olid Silver Pütsep (Top Marine Infra OÜ), Sander Mitendorf (Smitech OÜ), Juhan Kanemägi (Õun Drinks OÜ), Jaan Liiv (Foodstudio Kitchen OÜ) ja Kerit Potter (Võluhaldjas OÜ).

Noore ettevõtja preemia saavad kandideerida kõik kuni 35-aastased Eestis registreeritud ettevõtte omanikud ja/või juhid, kelle tegevus on olnud silmapaistev, kes on kasutanud oma

ettevõtluses innovaatilisi lahendusi ja juba ekspordib või plaanib seda tegema hakata. 2024. aastal kandideeris preemiale 11 ettevõtlikku noort, kelle hulgast valis võitja välja žürii.

Noore ettevõtja preemia konkursi žüriis osalesid Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor Mait Palts, LHV Ettevõtete panganduse juht Indrek Nuume, Eesti Vabariigi presidendi majandusnõunik Kaspar Oja, Estraveli tegevjuht Anne Samlik ning eelmise aasta preemia võitja Kristo Klementi, OÜ Revismo omanik ja juht.

Konkurssi korraldavad Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja LHV Pank AS ning algatust toetab president Alar Karis. Tiitel antakse üle Eesti parimate ettevõtete galal.

Tütarettevõtte Eesti Konjunkturiinstituut AS

2024. aastal suurema osa müügitulust, 99%, moodustasid lepingulised tööd (majandus-, hinna- ja spetsiaaluuringud), väljaannete ja infopäringute müük andis 1% käibest. Müügitulust 27% saadi välisriikidest. EKI tööde peamisteks tellijateks olid ministeeriumid, riigiasutused ja Euroopa Komisjon.

EKI juhatuse oli 2024. aastal kahe- ja nõukogu kolmeliikmeline. Nõukogu liikmetele töötasu ei arvestatud ega makstud. Juhatuse ja nõukogu liikmetele soodustusi ning tagasikutsumisel ja lahkumisel makstavaid tasusid sätestatud ei ole.

Initialled for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Raamatupidamise aastaaruanne

Konsolideeritud bilanss

[eurodes]	Lisa	31.12.2024	31.12.2023
AKTIVA			
Käibevara			
Raha ja pangakontod	2	2 597 448	2 536 111
Lühiajalised finantsinvesteeringud	3	2 902 000	2 802 000
Nõuded ostjate vastu		93 034	56 483
Mitmesugused nõuded		44 263	53 228
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	4	109 031	170 615
Käibevara kokku		5 745 776	5 618 437
Põhivara			
Pikaajalised finantsinvesteeringud			
Väärtpaberid	3	199 500	200 235
Pikaajalised finantsinvesteeringud kokku		199 500	200 235
Materiaalne põhivara			
Maa ja ehitised	6	179 055	287 703
Masinad ja seadmed	6	21 642	20 285
Materiaalne põhivara kokku		200 697	307 988
Immateriaalne põhivara	7	0	1 346
Põhivara kokku		400 197	509 569
AKTIVA KOKKU		6 145 973	6 128 006
PASSIVA			
Lühiajalised kohustised			
Ostjate ettemaksed	9	313 494	368 118
Võlad tarnijatele		97 641	49 752
Mitmesugused võlad	9	359 293	521 838
Maksuvõlad	10	147 743	187 240
Viitvõlad			
Võlad töötajatele	9	79 364	70 652
Muud viitvõlad	9	681 596	733 031
Viitvõlad kokku		760 960	803 683
Lühiajalised kohustised kokku		1 679 131	1 930 631
Netovara			
Reservid	11	478 625	478 625
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem		3 718 750	3 461 832
Aruandeaasta tulem		269 467	256 918
Netovara kokku	11	4 466 842	4 197 375
PASSIVA KOKKU		6 145 973	6 128 006

Initialled for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Konsolideeritud tulemiaruanne

(eurodes)	Lisa	2024	2023
TULUD			
Müügitulu	13	1 093 942	1 012 358
Liikme- ja sisseastumismaksud	14	997 581	989 690
Muud tegevustulud	15	592 364	579 718
Tulud kokku		2 683 887	2 581 766
KULUD			
Mitmesugused tegevuskulud	16	740 273	717 429
Tööjõu kulu	17	1 729 960	1 577 767
a) palgakulud		1 292 773	1 178 853
b) sotsiaalmaksud		437 187	398 914
Kulum	6,7	122 315	127 255
Kulud kokku		2 592 548	2 422 451
PÕHITEGEVUSE TULEM		91 339	159 315
FINANTSTULUD ja -KULUD			
Intressitulud		178 773	90 108
Kasum/kahjum finantsinvesteeringutelt		-735	7 560
Muud finantstulud- ja kulud		90	-65
Kokku finantstulud ja -kulud		178 128	97 603
ARUANDEAASTA TULEM		269 467	256 918
ARUANDEAASTA TULEM KOKKU		269 467	256 918

Initialled for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

(eurodes)

I. RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST

	Lisa	2024	2023
1.1. Põhitegevuse tulem		91 339	159 315
1.2. Korrigeerimised		122 315	127 255
*Põhivara kulum ja väärtuse langus	6,7	122 315	127 255
1.3. Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus		33 998	-37 042
1.4. Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus		-251 500	427 626
RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST KOKKU		-3 848	677 154

II. RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST

2.1. Põhivarade soetus (soetusmaksumus)	6,7	-13 678	-9 472
2.2. Laekunud intressid		178 773	90 108
2.3 Lühiajalised finantsinvesteeringud	3	-100 000	-1 350 000
2.4. Muud finantstulud- ja kulud		90	-65
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST KOKKU		65 185	-1 269 429
RAHAVOOD KOKKU		61 337	-592 275
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI ALGUSES	2	2 536 111	3 128 386
RAHA ja RAHA EKVIVALENTIDE MUUTUS		61 337	-592 275
RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI LÕPUS	2	2 597 448	2 536 111

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Konsolideeritud netovara muutuste aruanne

(eurodes)	Reservid	Akumuleeritud tulem	Kokku
Saldo 31.12.2022	478 625	3 461 832	3 940 457
Aruandeperioodi tulem	0	256 918	256 918
Saldo 31.12.2023	478 625	3 718 750	4 197 375
Aruandeperioodi tulem	0	269 467	269 467
Saldo 31.12.2024	478 625	3 988 217	4 466 842

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamisalused

31. detsembril 2024 lõppenud majandusaasta kohta koostatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes Eesti finantsaruandluse standardist, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (kaubanduskoda) on oma põhikirja järgi vabatahtliku liikmelisuse alusel Eesti Vabariigis kehtestatud korras registreeritud juriidilisi ja üksikisikuid ühendav mittetulundusühing. Kaubanduskoja põhikirjaline eesmärk ei ole oma liikmetele ainelise tulu saamine ja jaotamine. Kaubanduskoda kasutab oma tulusid üksnes ühingu põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks.

Kaubanduskoja juhatus otsustas 16.03.2007 soetada 64,7% Eesti Konjunkturiinstituudi AS (EKI) aktsiatest. Seisuga 31.12.2024 kuulus kaubanduskojale 100% EKI aktsiatest.

Kasumiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr. 1 alusel.

Konsolideerimisgruppi kuuluvad juriidilised isikud kasutavad olulises osas ühtseid arvestuspõhimõtteid. Arvestuspõhimõtteid rakendatakse järjepidevalt kõigi aruandes esitatud perioodide kohta.

Eesti Kaubandus -Tööstuskoja arvestusvaluutaks on euro. Raamatupidamise aastaaruanne on esitatud eurodes.

Konsolideerimise põhimõtted

Tütarettevõtte

Tütarettevõtteks loetakse sellist ettevõtet, milles kaubanduskoda omab rohkem kui 50% hääleõiguslikest aktsiatest, on muul moel võimeline valitsema tema tegevus- ja finantspoliitikat lepingu või kokkuleppe alusel või kui kaubanduskojal on õigus nimetada või tagasi kutsuda enamust tegevjuhtkonna ja kõrgema juhtorgani liikmetest. Tütarettevõtte raamatupidamisaruanded lülitatakse konsolideeritud aruandesse alates valitsemise tekkimise hetkest kuni valitsemise lõppemiseni.

17. 04. 2025

Signature / allkiri

KPMG, Tallinn

Konsolideerimine

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud kõik EKI finantsnäitajad. Kaubanduskoja ja EKI omavahelised tehingud ja saldod on elimineeritud.

Kaubanduskoja konsolideerimata aruannetes, mis on esitatud konsolideeritud aastaaruande lisades, kajastatakse investeering tütarettevõttesse soetusmaksumuses.

Finantsvara ja -kohustised

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustisi.

Finantsvara ja -kohustised võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või -kohustise eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Finantskohustised kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantsvara eemaldatakse bilansist, kui konsolideerimisgrupi liige kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolele üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantskohustis eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval, st päeval, mil konsolideerimisgrupi liige saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdud finantsvara üle.

Raha ja raha lähendid

Raha ning raha lähendina kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid ning lühiajalisi (üldjuhul alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite.

Finantsinvesteeringud

Lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringuid aktsiatesse ja teistesse väärtpaberitesse on bilansis hinnatud, lähtudes nende õiglasest väärtusest. Õiglase väärtuse hindamisel on aluseks finantsinvesteeringu turuväärtus aruandekuupäeval. Juhtudel, kui õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, on finantsinvesteeringud kajastatud bilansis soetusmaksumuses. Lühiajalisi finantsinvesteeringuid iseloomustab asjaolu, et on kavatsus ja võimalus realiseerida need investeeringud ühe aasta jooksul.

Nõuded ostjate vastu

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud tegevuskuludes. Lootusetud nõuded on kantud bilansist välja. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Vigade parandus 31.12.2023 saldodes

Seisuga 31.12.23 oli konsolideeritud bilansis kajastatud tütarettevõtja Eesti Konjunktuurinstituut ettemaksed klientidelt, mis ei olnud aruandekuupäeva seisuga pank laekunud. Sellest tulenevalt oli konsolideeritud bilansis üle kajastatud nõuded ostjatele summas 57 467 eurot ja saadud ettemaksed summas 47 889 eurot. Paranduskanne on teostatud konsolideeritud bilansis 31.12.23 seisuga alljärgnevalt:

	31.12.2023 auditeeritud saldo	korrigeerimised	korrigeeritud saldo
Nõuded ostjate vastu	113 950	-57 467	56 483
Ostjate ettemaksed	416 007	-47 889	368 118
Maksuvõlad	196 818	-9 578	187 240

Materiaalne põhivara

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 1 000 eurot ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kuludest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Materiaalse põhivara kajastamisel bilansis on selle soetusmaksumusest maha arvatud akumulieeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponendi kasulikule elueale.

Koda kasutab materiaalse põhivara amortiseerimisel lineaarset meetodit.

Materiaalse põhivara gruppidele on üldjuhul määratud järgmised kasulikud eluead:

Materiaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Ehitised ja rajatised	12,5–20 aastat
Masinad ja seadmed	3–5 aastat
Muu materiaalne põhivara	3–5 aastat

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid parendustöid, mis vastavad põhivara kajastamise kriteeriumitele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Muud kulutused, mis pigem säilitavad põhivara võimet luua majanduslikku kasu, kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

17. 04. 2025

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Immateriaalne põhivara

Immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kuludest. Immateriaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuliseeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Amortisatsioonimäärad lähtuvad vara kasulikust elueast ning immateriaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarse amortisatsiooni meetodit.

Immateriaalse põhivara gruppidele on üldjuhul määratud järgmised kasulikud eluead:

Immateriaalse põhivara grupp

Tarkvara

Kasulik eluiga

3 aastat

Rendiarvestus

Kapitalirendiks loetakse rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina.

Ettevõtte kui rentnik

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Ettevõtte tulumaks

Eesti tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis registreeritud ettevõtete aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt.

2024. aastal oli tulumaksumäär 20% (20/80 väljamakse netosummast) ning regulaarsetele dividendidele kehtis madalam tulumaksumäär 14% (14/86 dividendide netosummast). Alates 1. jaanuarist 2025 on tulumaksumäär 22% (22/78 väljamakse netosummast) ja regulaarsetele dividendidele varem kehtinud soodusmäär 14% (14/86) enam ei kehti.

Füüsilistele isikutele makstavatelt dividendidelt, millele oli varem rakendatud 14% maksumäära, tuleb endiselt kinni pidada täiendav 7% tulumaksu.

Dividendide maksmisega seotud tulumaks kajastatakse tulumaksukuluna dividendide väljakuulutamise perioodil. Maksimaalne võimalik tulumaksukohustus, mis võib tekkida, kui ettevõtte maksab kogu jaotamata kasumi välja dividendidena, on avalikustatud lisas 12.

Eestis on lisaks kehtestatud ajutine julgeolekumaks, mis koosneb järgmistest komponentidest:

- Käibemaksu standardmäär tõuseb 22%-lt 24%-le alates 1. juulist 2025.
- Füüsiliste isikute maksustatavale tulule rakendub täiendav 2% maks alates 2026. aastast.
- Ettevõtete teenitud kasumile rakendub 2% maks alates 2026. aastast. Ettevõtted peavad arvestama, et see maks tasutakse avansiliste maksetena alates 2026. aastast, lähtudes eelmise majandusaasta (või teatud juhtudel kvartali) kasumist.

Julgeolekumaksu eesmärk on katta riigi kaitsevõime tugevdamise kulutusi ja rahastada julgeolekuga seotud investeeringuid.

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Maksimaalne tulumaksukohustus, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena, on toodud aastaaruande lisas 12.

Kaubanduskoda ei jaota oma liikmete vahel tulemit.
Tütarettevõtte EKI saab vajadusel dividende jaotada.

Põhitegevuse tulud

Liikme- ja sisseastumismaksud kajastatakse tuluna perioodil, mille eest need tasuti. Teenuste osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intressitulu kajastatakse lähtudes vara sisemisest intressimäärast. Dividenditulu kajastatakse vastava nõudeõiguse tekkimisel.

Kulud

Kulud kajastatakse tekkepõhise arvestusprintsipi alusel.

Projektiarvestus

Rahvusvaheliste projektide puhul ei kajastata makstud summasid oma kuluna ega saadud summasid oma tuluna, vaid neid kajastatakse vastavalt nõude ja kohustusena. Tulude ja kulude aruandes kajastatakse vajadusel ainult vahendamisest teenitud netotulu või tekkinud netokulu.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimiseks nimetatakse Euroopa Liidu toetusfondide jt ettemakseid, mille tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud. Sihtfinantseerimist eristavad muust abist asjaolud, et selle rahalist väärtust on võimalik usaldusväärselt mõõta ning selle saamine on seotud teatud tingimustele vastamisega.

Tegevuse sihtfinantseerimist kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel ja sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud.

Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Vastavat kohustist kajastatakse bilansis lühi- või pikaajalisena olenevalt sellest, millal toimub sihtfinantseerimisega kaasnevate tingimuste täitmine.

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil – põhitegevuse rahavoogude leidmisel on korrigeeritud põhitegevuse tulemit elimineerides mitterahaliste tehingute mõju ja põhitegevusega seotud käibevarade ning lühiajaliste kohustuste saldode muutused.

Investeeringis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Seotud osapooled

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Osapooled on seotud, kui ühel osapoolel on valitsev mõju teise osapoolle üle või oluline mõju teise osapoolle ärilistele otsustele.

Aastaaruaande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- omanikke;
- teisi samasse konsolideerimisgruppi kuuluvaid ettevõtteid (sh teised tütarettevõtted);
- tegev- ja kõrgemat juhtkonda.

Eesti Kaubandus -Tööstuskoja peamisteks seotud osapoolteks on juhatusega seotud ettevõtted, mis on Eesti Kaubandus -Tööstuskoja liikmed.

Aruandekuupäeva järgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruaandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmneseid bilansi kuupäeva, 31. detsembri 2024 ja aruaande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Aruandepäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, avalikustatakse aastaaruaande lisades.

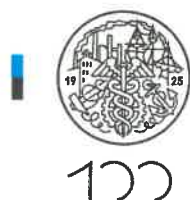
Lisa 2. Raha ja pangakontod (eurodes)

	31.12.2024	31.12.2023
Sularaha kassas	1 036	2 219
Pangakontod	947 556	781 697
Tähtajaline hoius	1 648 856	1 752 195
Raha ja pangakonto kokku	2 597 448	2 536 111

Tähtajaliste hoiuste koosseisus on kajastatud erinevad lühiajalised deposiidid tähtajaga kuni 3 kuud ja intressimääraga kuni 4,05%.

Lisa 3. Lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud (eurodes)

	31.12.2024	31.12.2023
Lühiajalised finantsinvesteeringud		
LHV pank	920 000	920 000
Coop pank	900 000	900 000
Swedbank	582 000	482 000
Luminor	500 000	500 000
Kokku	2 902 000	2 802 000
Pikaajalised finantsinvesteeringud		
Swedbank	199 500	200 235
Kokku	199 500	200 235

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Coop panga allutatud võlakirjad soetati Swedbank kaudu 2022.a. soetusmaksumusega 210 000 eurot. 31.12.2024.a. seisuga õiglasse väärtusesse arvestatud summa on 199 500 eurot. Aruandeaasta arvestuslik finantskulu on 735 eurot.

liik	pank	summa	tähtaeg	intress
Tähtajaline hoius	LHV	520 000	15.10.2025	3,35%
Tähtajaline hoius	LHV	400 000	06.10.2025	3,60%
Tähtajaline hoius	Coop	400 000	15.07.2025	3,80%
Tähtajaline hoius	Coop	500 000	05.08.2025	3,80%
Tähtajaline hoius	Luminor	500 000	08.08.2025	3,40%
Tähtajaline hoius	Swedbank	550 000	22.07.2025	3,75%
Allutatud võlakiri	Swedbank	199 500	10.03.2032	5,00%

Lisa 4. Ettemakstud tulevaste perioodide kulud
(eurodes)

Ettemakstud tulevaste perioodide kulud

	31.12.2024	31.12.2023
Kindlustuse maksed	1 625	1 040
Reklaami, kirjastuse jm. ettemaksed	7 985	15 890
Messide ja visiitide ettemaksed	99 421	153 685
Kokku	109 031	170 615

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Lisa 5. Tütarettevõtja aktsiad
(eurodes)

Eesti Konjunktuurinstituut AS

Asukoht - Eesti Vabariik

Põhitegevusala - Teadus- ja arendustegevus sotsiaal- ja humanitaarteaduste vallas

Aktsiate arv 31.12.2023	4080
Aktsiate arv 31.12.2024	4080
Osalus 31.12.2023	100%
Osalus 31.12.2024	100%
Soetusmaksumus Kaubanduskoja bilansis 31.12.2023	133 461
Soetusmaksumus Kaubanduskoja bilansis 31.12.2024	133 461
Omakapital seisuga	31.12.2024 31.12.2023
Aktsiakapital	26 112 26 112
Reservkapital	2 612 2 612
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	87 168 79 985
Aruandeaasta kasum	16 010 7 183
Omakapital kokku	131 902 115 892
Osalus tütarettevõtte omakapitalis	100% 100%
Kojale kuuluv osa omakapitalist	131 902 115 892
Bilansiline väärtus kapitaliosaluse meetodil(lisa 18)	131 902 115 892

Tütarettevõtja aktsiad soetusmaksumuses kajastuvad emaettevõtja konsolideerimata bilansis (lisa 18).

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Lisa 6. Materiaalse põhivara liikumine
(eurodes)

	Maa ja ehitised	Masinad ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	KOKKU
Soetusmaksumus				
Soetusmaksumus 31.12.23.	2 333 908	155 551	56 997	2 546 456
Soetamine	0	13 678	0	13 678
Mahakandmine	0	-37 451	0	-37 451
Soetusmaksumus 31.12.24.	2 333 908	131 778	56 997	2 522 683
Amortisatsioonikulu				
Amortisatsioonikulu 31.12.23.	2 046 205	135 266	56 997	2 238 468
Amortisatsioonikulu	108 648	12 321	0	120 969
Maha kantud kulum	0	-37 451	0	-37 451
Amortisatsioonikulu 31.12.24.	2 154 853	110 136	56 997	2 321 986
Jääkväärtus				
Jääkväärtus 31.12.23.	287 703	20 285	0	307 988
Jääkväärtus 31.12.24.	179 055	21 642	0	200 697

Lisa 7. Immateriaalne põhivara
(eurodes)

	Tarkvara	KOKKU
Soetusmaksumus		
Soetusmaksumus 31.12.23.	146 739	146 739
Soetusmaksumus 31.12.24.	146 739	146 739
Amortisatsioonikulu		
Amortisatsioonikulu 31.12.23.	145 393	145 393
Amortisatsioonikulu	1 346	1 346
Amortisatsioonikulu 31.12.24.	146 739	146 739
Jääkväärtus		
Jääkväärtus 31.12.23.	1 346	1 346
Jääkväärtus 31.12.24.	0	0

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Lisa 8. Kasutusrent

(eurodes)

Ettevõtte kui rentnik

2024. aastal moodustasid masinate ja seadmete kasutusrendimaksed 24 418 eurot (2023: 27 208 eurot).

Koja esinduste rendimakseid on tasutud kogusummas 7 294 eurot (2023: 7 036 eurot). Tartu esindus 913 eurot (2023: 1 038 eurot), Pärnu esindus 3 031 eurot (2023: 2 820 eurot), Jõhvi esindus 1 460 eurot (2023: 1 445 eurot), Kuressaare esindus 1 890 eurot (2023: 1 733 eurot). EKI ruumide rendimakseid on tasutud summas 26 789 eurot (2023: 34 962 eurot). Kokku tasuti rendimakseid 2024. aastal 34 083 eurot (2023: 41 998 eurot) (vt. Lisa 16). Valdava osa ruumide rendilepinguid saab lõpetada 2–3 kuu etteteatamise ajaga.

Lisa 9. Lühiajalised kohustised

(eurodes)

Ostjate ettemaksed:

	31.12.2024	31.12.2023
Liikmemaksude ettemaksed	18 735	10 626
Muud ettemaksed	48	0
Uuring	294 711	357 492
Kokku	313 494	368 118

Seisuga 31.12.23 oli konsolideeritud bilansis kajastatud tütaretevõtja Eesti Konjunktuuriinstituut ettemaksed klientidelt, mis ei olnud aruandekuupäeva seisuga panka laekunud. Sellest tulenevalt oli konsolideeritud bilansis üle kajastatud nõuded ostjatele summas 57 467 eurot ja saadaud ettemaksed summas 47 889 eurot. Paranduskanne on teostatud konsolideeritud seisuga bilansis 31.12.23.

Mitmesugused võlad

	31.12.2024	31.12.2023
Arbitraažikohtu vahendid*	357 975	520 520
Dispasöörade vahendid**	1 318	1 318
Kokku	359 293	521 838

*Arbitraažikohus lahendab lepingulistest ja teistest tsiviilõiguslikest suhetest, sealhulgas väliskaubandus- ja muudest rahvusvahelistest majandussuhetest tulenevaid vaidlusi. Arbitraažikohtu vahendite all kajastatakse summat, mille kasutamine toimub arbitraažikohtu nõukogu otsusel muuhulgas arbitraažikohtu nõukogu liikmete tegevuse kompenseerimiseks arbitraažikohtu juhtimisel (sh osalemise eest arbitraažikohtu nõukogu istungitel), ning arbitraažikohtu kulude katmiseks arbitraažimenetluse arendamisel ja suhtlemisel teiste alaliste tegutsevate arbitraažikohtutega ning muude kulude katmiseks.

**Kaubandusliku meresõidu üldavariid kvalifitseerivad ja kahju jaotamise arvestust koostavad koja juurde kuuluvad dispasöörid.

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Võlad töötajatele:

	31.12.2024	31.12.2023
Puhkusereservi kohustis	79 364	70 652
Kokku	79 364	70 652

Muud viitvõlad:

	31.12.2024	31.12.2023
Läbiarveldused	669 763	726 461
Eurocardi tehingud	11 810	6 570
Võlgnevus töötajatele	23	0
Kokku	681 596	733 031

Läbiarvelduste (lühiajalised võlad ja saadud ettemaksed peamiselt erinevate projektide läbiviimisel) summa 669 763 eurot moodustub erinevate pooleliolevate projektide summast (sh Enterprise Europe Network summas 244 104 eurot, Silver Strategies 25 566 eurot, Goose 23 479 eurot, Energy Efficiency 4SMEs 68 916 eurot, Easy Energy Efficiency 14 222 eurot, PPI4cities 135 612 eurot, Tourism in Balance 15 102 eurot, Twinnovation 15 634 eurot, EU Business HUB Korea ja Jaapan 6 688 eurot, Naisjuhtide kiirendi 13 823 eurot, Tööle kaasa! 4 839 eurot, Välisekspertide kaasamine 97 140 eurot, jm 4 638 eurot).

Lisa 10. Maksukohustised
(eurodes)

	31.12.2024	31.12.2023
Maksuliik		
Sotsiaalmaks	71 542	72 352
Üksikisiku tulumaks	40 798	41 430
Töötuskindlustusmaks	4 700	4 561
Kohustuslik kogumispension	3 298	3 381
Erisoodustuste tulumaks	1 086	998
Käibemaks	26 319	64 518
Kokku	147 743	187 240

Lisa 11. Netovara
(eurodes)

Vastavalt juhatuse poolt kinnitatud strateegiale on varasematel perioodidel moodustatud reservid summas 478 625 eurot (2023: 478 625 eurot). Reservide ja reservfondi kasutamine toimub juhatuse otsusega põhikirjaliste tegevuste katteks. Seisuga 31.12.2024 moodustab netovara kokku 4 466 842 eurot (2023: 4 197 375 eurot).

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Lisa 12. Tingimuslikud kohustised
(eurodes)

Tulumaks

EKI jaotamata kasum seisuga 31.12.2024 moodustas 103 178 eurot (2023: 87 168 eurot). Maksimaalne võimalik tulumaksukohustuse summa, mis võib kaasneda kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel dividendidena, on 22 699 eurot (2023: 17 434 eurot), seega netodividendidena oleks võimalik välja maksta 80 479 (2023: 69 734 eurot). Alates 01.01.2025.a. kehtib tulumaksumäär 22%.

Lisa 13. Müügitulu tegevusalade ja geograafiliste piirkondade lõikes
(eurodes)

Müügitulu:

	2024	2023
Kontaktteenused	18 248	5 751
Väliskaubandusteenused	301 107	309 922
Kirjastus- ja reklaamteenused	23 476	11 523
Regionaalsete esinduste teenused	183 887	144 815
Liikmeüritused	40 405	32 129
Juriidilised teenused	14 350	15 255
Saalide üürimise teenused	13 461	14 542
Muud teenused	1 300	0
EKI uuringud	497 708	478 421
Kokku	1 093 942	1 012 358

Müügitulu jaguneb geograafiliste piirkondade lõikes järgnevalt:

	2024	2023
Eesti	853 028	888 395
Euroopa Liit	235 301	110 999
Muud	5 613	12 964
Kokku	1 093 942	1 012 358

Aruandeaastal osutati teenuseid Kaubanduskoja liikmetele 509 264 euro ning 2023. aastal 443 436 euro eest.

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Lisa 14. Liikme- ja sisseastumismaksud

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtete poolt tasutud liikmemaksud on toodud lisas 19.

(eurodes)	2024	2023
Sisseastumismaks	13 000	7 500
Liikmemaks	984 581	982 190
Kokku	997 581	989 690

Kaubanduskoja liikmeskonda kuulus seisuga 31.12.2024 3 547 juriidilisest isikust liiget ning seisuga 31.12.2023 3 524 juriidilisest isikust liiget.

Lisa 15. Muud tegevustulud

Muud tegevustulud moodustuvad summas 592 364 eurot 68 erineva sisuga ja mahuga projektide läbiviimisest (2023: 579 718 eurot). Tulud kajastatakse perioodil, mil projekt on lõppenud.

Lisa 16. Mitmesugused tegevuskulud

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtete kaudu ostud on toodud lisas 19.

(eurodes)

	Lisa	2 024	2 023
Kaubanduskoja "Teataja"		41 276	45 964
IT kulu		100 910	77 129
Trükiste kulu		29 940	37 972
Projektilkulud		153 702	126 225
Komandeeringukulu		15 999	24 604
Side- ja postikulu		16 033	15 296
Kantseleikulu		20 372	15 905
Majanduskulu		25 365	26 324
Remondikulu		7 592	29 776
Transpordikulu		55 000	57 709
Rahvusvaheliste organisats. liikmemaks		27 389	25 595
Ruumide rent	8	34 083	41 998
Muud kulud		150 162	144 211
Käibemaksu proportsiooni arvestuskulu		62 450	48 721
Kokku mitmesugused tegevuskulud		740 273	717 429

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Lisa 17. Tööjõukulud
(eurodes)

Kaubanduskoja keskmine töötajate arv 2024. aastal oli 31 (2023: 34) sh TL alusel töötavaid isikuid oli 31 (2023: 34) ning VÕS lepingu alusel töötavaid isikuid oli 2 (2023:2) ning tütaretevõttes Eesti Konjunkturiinstituut AS (EKI) 15 töötajat (2023: 15), sh TL alusel töötavaid isikuid oli 14 (2023: 14) sh 1 isik juriidilise isiku juhtimisorgani liige.

2024. aasta palkade ja tasude kogusumma oli 1 729 960 eurot (2023: 1 577 767 eurot).

Lisa 18. Emaettevõtte konsolideerimata aruanded

Emaettevõtte põhjaruannete koostamisel on järgitud samu arvestuspõhimõtteid, mida on rakendatud ka konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel.

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata bilanss

(eurodes)	31.12.2024	31.12.2023
AKTIVA		
Käibevara		
Raha ja pangakontod	2 146 418	2 027 502
Lühiajalised finantsinvesteeringud	2 902 000	2 802 000
Nõuded ostjate vastu	82 858	52 741
Mitmesugused nõuded	44 263	53 228
Ettemakstud tulevaste perioodide kulud	109 031	170 615
Käibevara kokku	5 284 570	5 106 086
Põhivara		
Pikaajalised finantsinvesteeringud		
Tütarettevõtte aktsiad	133 461	133 461
Väärtpaberid	199 500	200 235
Pikaajalised finantsinvesteeringud kokku	332 961	333 696
Materiaalne põhivara		
Maa ja ehitised	179 055	287 703
Masinad ja seadmed	21 642	20 285
Materiaalne põhivara kokku	200 697	307 988
Immateriaalne põhivara	0	1 346
Põhivara kokku	533 658	643 030
AKTIVA KOKKU	5 818 228	5 749 116
PASSIVA		
Lühiajalised kohustised		
Ostjate ettemaksed	18 783	10 626
Võlad tarnijatele	97 076	47 970
Mitmesugused võlad	359 293	521 838
Maksuvõlad	128 605	163 293
Viitvõlad		
Võlad töötajatele	64 474	57 414
Muud viitvõlad	681 596	733 031
Viitvõlad kokku	746 070	790 445
Lühiajalised kohustised kokku	1 349 827	1 534 172
Netovara		
Reservid	478 625	478 625
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	3 736 319	3 486 584
Aruandeaasta tulem	253 457	249 735
Netovara kokku	4 468 401	4 214 944
PASSIVA KOKKU	5 818 228	5 749 116

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata tulemi aruanne

(eurodes)	2024	2023
TULUD		
Müügitulu	592 194	528 190
Liikme- ja sisseastumismaksud	997 581	989 690
Muud tegevustulud	592 364	579 718
Tulud kokku	2 182 139	2 097 598
KULUD		
Mitmesugused tegevuskulud	655 274	627 903
Tööjõu kulu	1 314 733	1 186 588
a) palgakulud	982 126	886 342
b) sotsiaalmaksud	332 607	300 246
Kulum	122 315	127 255
Kulud kokku	2 092 322	1 941 746
PÕHITEGEVUSE TULEM	89 817	155 852
FINANTSTULUD ja -KULUD		
Intressitulud	164 300	86 323
Kasum/kahjum finantsinvesteeringutelt	-735	7 560
Muud finantstulud- ja kulud	75	0
Kokku finantstulud ja -kulud	163 640	93 883
ARUANDEAASTA TULEM	253 457	249 735

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata rahavoogude aruanne
(eurodes)

I RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST

2024

2023

1.1. Põhitegevuse tulem	89 817	155 852
1.2. Korrigeerimised	122 315	127 255
*Põhivara kulum ja väärtuse langus	122 315	127 255
1.3. Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	40 432	52 930
1.4. Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	-184 345	346 970

RAHAVOOD PÕHITEGEVUSEST KOKKU

68 219

683 007

II RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST

2.1. Põhivarade soetus (soetusmaksumus)	-13 678	-9 472
2.2. Laekunud intressid	164 300	86 323
2.3. Lühiajalised finantsinvesteeringud	-100 000	-1 350 000
2.4. Muud finantstulud- ja kulud	75	0

RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST KOKKU

50 697

-1 273 149

RAHAVOOD KOKKU

118 916

-590 142

RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI ALGUSES

2 027 502

2 617 644

RAHA ja RAHA EKVIVALENTIDE MUUTUS

118 916

-590 142

RAHA ja RAHA EKVIVALENDID PERIOODI LÕPUS

2 146 418

2 027 502

17. 04. 2025

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoja konsolideerimata netovara muutuste aruanne

(eurodes)

	Reservid	Akumuleeritud tulem	KOKKU
Saldo 31.12.2022	478 625	3 486 584	3 965 209
Aruandeperioodi tulem	0	249 735	249 735
Saldo 31.12.2023	478 625	3 736 319	4 214 944
Aruandeperioodi tulem	0	253 457	253 457
Saldo 31.12.2024	478 625	3 989 776	4 468 401
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste			
- bilansiline väärtus			-133 461
- bilansiline väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil (lisa 5)			131 902
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2024			4 466 842
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2023			4 197 375

Lisa 19. Tehingud seotud osapooltega

Juhatuse liikmeid 2024. aastal ja 2023. aastal ei tasustatud.

Tegevjuhtkonnas on 6 liiget ning tegevjuhtkonnale arvestatud tasude suurus koos maksudega 2024. aastal oli 443 697 eurot (2023: 397 112 eurot).

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtetelt ostud eurodes:

ettevõtte nimi	kelle kaudu	2024	2023
Chemi-Pharm AS	Ruth Oltjer	0	0
Nordic Hotels OÜ	Feliks Mägi	0	2 253
Lydia Hotell OÜ	Neinar Seli	397	1 346
EIS SA	Oliver Väärtnõu	75	0
Kokku		472	3 599

Juhatuse liikmetega seotud ettevõtted on Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmed ning antud ettevõtted tasuvad liikmemaksu ning ostavad muid teenuseid.

17. 04. 2025

Signature / allkiri .....
KPMG, Tallinn

Juhatuse liikmete kaudu seotud müügid eurodes:

ettevõtte nimi	kelle kaudu	liikmemaks 2024	liikmemaks 2023	muu 2024	muu 2023
Nordecon AS	Toomas Luman	625	625	3 726	6 793
Nordic Contractors AS	Toomas Luman	315	315	5 494	0
Arealis AS	Toomas Luman	270	270	0	0
Tariston AS	Toomas Luman	625	625	0	0
Kulinaaria OÜ	Andres Heinver	950	950	5 000	0
Harmet OÜ	Alo Tamm	950	1 830	531	2 610
NPM Silmet OÜ	Raivo Vasnu	950	950	250	47
Viru Keemia Grupp AS	Raivo Vasnu	440	0	0	0
Silberauto AS	Väino Kaldoja	440	440	275	0
Silwi Autoehitus AS	Väino Kaldoja	315	315	0	0
Auve Tech OÜ	Väino Kaldoja	440	0	0	1 224
Tarfurgo OÜ	Väino Kaldoja	315	315	85	0
Sangar AS	Gunnar Kraft	625	625	0	250
Mivar AS	Gunnar Kraft	440	440	0	0
Mivar-Viva AS	Gunnar Kraft	625	625	0	0
Tln Kaubamaja Grupp AS	Gunnar Kraft	2 200	2 200	558	168
Nordic Hotels OÜ	Feliks Mägus	220	220	200	19
Astri AS	Eve Toots	315	315	85	0
Salvest AS	Veljo Ipits	625	625	3 684	973
Chemi-Pharm AS	Ruth Oltjer	440	440	6 252	-3 750
Cybernetica AS	Oliver Väärtnõu	625	625	5 029	2 903
EIS SA	Oliver Väärtnõu	220	220	1 186	
Coop Pank AS	Margus Rink	950	950	668	895 327
Magnetic MRO AS	Risto Mäeots	950	950	5 519	5 019
Farmers Food OÜ	Janek Pohla	270	300	0	859
Estiko AS	Neinar Seli	270	270	0	2 652
Estiko-Plastar AS	Neinar Seli	625	625	1 159	5 389
Lydia Hotell OÜ	Neinar Seli	315	625	28	29
			315	57	149
Kokku		16 350	16 380	1 224 600	920 661

Juhatuse allkirjad 2024. aasta majandusaasta aruandele

Koja Juhatus on majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ning audiitori järeldusotsusest, läbi vaadanud ja üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Toomas Luman	juhatuse esimees	
Väino Kaldoja	juhatuse aseesimees	_____
Oliver Väärtnõu	juhatuse aseesimees	_____
Veljo Ipits	juhatuse liige	_____
Andres Heinver	juhatuse liige	_____
Gunnar Kraft	juhatuse liige	_____
Feliks Mägi	juhatuse liige	_____
Risto Mäeots	juhatuse liige	_____
Ruth Oltjer	juhatuse liige	_____
Margus Rink	juhatuse liige	_____
Neinar Seli	juhatuse liige	_____
Alo Tamm	juhatuse liige	_____
Eve Toots	juhatuse liige	_____
Raivo Vasnu	juhatuse liige	_____

17.04.2025

KPMG Baltics OÜ
Ahtri 4
Tallinn 10151
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Internet www.kpmg.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoda üldkoosolekule

Arvamus

Oleme auditeerinud MTÜ Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja tema tütaretevõtja (grupp) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2024, konsolideeritud tulemiaruanne, konsolideeritud rahavoogude aruannet ja konsolideeritud netovara muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab kaasnev konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt grupi konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2024 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeaudiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“. Me oleme grupist sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestuseksperptide eetikakoodeksiga (Eesti) (sh sõltumatuse standardid), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusel.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab tegevusaruannet, kuid ei hõlma konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie asjaomast vandeaudiitori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses meie konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon lahknab oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud.

Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama grupi suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas grupi likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad grupi konsolideeritud raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeaudiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeaudiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult

eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduuri vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, vääresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks grupi sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust grupi suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeaudiitori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeaudiitori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada grupi suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime grupi majandusüksuste või äritegevuste finantsteabe kohta piisava asjakohase tõendusmaterjali, et avaldada aramus grupi konsolideeritud finantsaruannete kohta. Me vastutame grupiauditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest. Me oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mistahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

KPMG Baltics OÜ

Audiitorettevõtja tegevusluba nr 17

Siim Külasepp

Vandeaudiitori number 698

Brita Tauts

Vandeaudiitori number 695

Tallinn, 17. aprill 2025